

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ สนส. /2565

เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตและกำกับดูแลการทำธุรกรรมอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์

1. เหตุผลในการออกประกาศ

ธุรกรรมอนุพันธ์เป็นสัญญาที่คู่สัญญาสองฝ่ายตกลงซื้อขายสินทรัพย์อ้างอิงล่วงหน้าตามราคาที่กำหนด โดยประโยชน์ที่สำคัญของธุรกรรมอนุพันธ์คือเป็นทั้งเครื่องมือที่ผู้ประกอบการใช้บริหารความเสี่ยง และเป็นช่องทางในการลงทุนเพื่อผลตอบแทนสำหรับผู้ลงทุน ซึ่งที่ผ่านมาตลาดธุรกรรมอนุพันธ์ของประเทศไทยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องทั้งในแง่ความซับซ้อนของธุรกรรมอนุพันธ์และความเชี่ยวชาญของผู้เล่นในตลาด ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การอนุญาตและการกำกับดูแลธุรกรรมอนุพันธ์เรื่อยมา เพื่อขยายขอบเขตธุรกรรมอนุพันธ์ที่อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำได้เป็นการทั่วไป รวมถึงปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลให้สะท้อนความเสี่ยงและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งมีการปรับปรุงครั้งล่าสุดเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2558

ในระหว่างที่ผ่านมา ความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจการเงินทั้งในและต่างประเทศส่งผลให้ผู้เล่นในตลาดมีความต้องการใช้ธุรกรรมอนุพันธ์ เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งเป็นทางเลือกในการลงทุนเพื่อเพิ่มผลตอบแทนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตและการกำกับดูแลธุรกรรมอนุพันธ์ ซึ่งบังคับใช้มาตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 มีรูปแบบเป็น rule-based โดยมีขอบเขตของธุรกรรมอนุพันธ์ที่อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถทำได้เป็นการทั่วไปที่ค่อนข้างจำกัด และหลักเกณฑ์การกำกับดูแลบางเรื่องอาจไม่เอื้อให้ผู้เล่นในตลาดสามารถเข้าทำธุรกรรมอนุพันธ์ได้อย่างคล่องตัวเพียงพอภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน

ในครั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปรับปรุงหลักเกณฑ์การอนุญาตและกำกับดูแลการทำธุรกรรมอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีสาระสำคัญของการปรับปรุง คือ ปรับรูปแบบการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์โดยกำหนดเป็นหลักการ (principle-based) เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ และเพิ่มทางเลือกในการลงทุนแก่นักลงทุนและผู้เล่นในตลาด โดยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีตัวแปรอ้างอิงและคู่สัญญาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้เป็นการทั่วไป หากธนาคารพาณิชย์สามารถประเมินมูลค่ายุติธรรมบริหารความเสี่ยง และดำรงเงินกองทุนได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง เหมาะสม รวมถึงลดข้อจำกัดในการลงทุนในธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง มีการยกเลิกจำนวนเงินลงทุนขั้นต่ำ และปรับนิยามของประเภทผู้ลงทุนให้สอดคล้องกับผู้กำกับดูแลอื่น

สนสป10-กส375XX-2565XXXX

กส375

วันที่ XX XX 2565

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลธุรกรรมอนุพันธ์ให้ยืดหยุ่น สะท้อนความเสี่ยงของธุรกรรม และความเชี่ยวชาญของผู้ลงทุนแต่ละประเภทมากขึ้น มีการกำหนดให้มีการดำรงเงินกองทุนด้านตลาดส่วนเพิ่มสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีความเสี่ยงใหม่ ๆ (residual risk add-on) รวมทั้งกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องพิจารณาความเหมาะสมของลูกค้าและเปิดเผยข้อมูลการทำธุรกรรมอนุพันธ์กับลูกค้าให้ครบถ้วน เหมาะสมตามกลุ่มและประเภทผู้ลงทุน

สรุปหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ตามแผนภาพในเอกสารแนบ 1

## 2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 36 มาตรา 39 มาตรา 41 มาตรา 50 มาตรา 52 มาตรา 71 และมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศฉบับนี้

## 3. ยกเลิก

ประกาศที่ยกเลิก ตามเอกสารแนบ 2

## 4. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ทุกธนาคาร ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย

## 5. เนื้อหา

### 5.1 คำจำกัดความ

“ธนาคารพาณิชย์” หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติ ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย

“ลูกค้า” หมายความว่า ผู้ที่ประสงค์จะทำธุรกรรมอนุพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ หรือคู่สัญญาที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์กับธนาคารพาณิชย์

“ผู้ลงทุนสถาบัน” หมายความว่า ผู้ลงทุนสถาบันตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยการกำหนดขบวนการผู้ลงทุนสถาบัน ผู้ลงทุนรายใหญ่พิเศษ และผู้ลงทุนรายใหญ่ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และสำนักหักบัญชีกลาง (central counterparty: CCP)

“ผู้ลงทุนรายใหญ่พิเศษ” และ “ผู้ลงทุนรายใหญ่” หมายความว่า ผู้ลงทุนรายใหญ่พิเศษ และผู้ลงทุนรายใหญ่ตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยการกำหนดขบวนการผู้ลงทุนสถาบัน ผู้ลงทุนรายใหญ่พิเศษ และผู้ลงทุนรายใหญ่ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“ผู้ลงทุนรายย่อย” หมายความว่า ผู้ลงทุนอื่น ๆ ที่ไม่เข้าข่ายผู้ลงทุนสถาบัน ผู้ลงทุนรายใหญ่พิเศษ และผู้ลงทุนรายใหญ่ข้างต้น

“คณะกรรมการธนาคาร” หมายความว่า คณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย หรือคณะผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องในกรณีของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

“ผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ” หมายความว่า ผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ (non-resident) ตามคำจำกัดความที่กำหนดไว้ในมาตรการป้องกันการเก็งกำไรค่าเงินบาทตามหนังสือเวียนว่าด้วยการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติมาตรการป้องกันการเก็งกำไรค่าเงินบาท และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“ผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย” หมายความว่า ผู้ที่ไม่ใช่ผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศตามคำจำกัดความที่กำหนดข้างต้น

“ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด” ธุรกรรมอนุพันธ์ที่อ้างอิงตัวแปรด้านตลาด เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน ราคาตราสารหนี้ ราคาตราสารทุน ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ เป็นต้น ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดในประกาศฉบับนี้ ในการกำหนดมูลค่ายุติธรรม และใช้ชำระราคาระหว่างคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย

“ธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง” หมายความว่า ธุรกรรมเงินกู้ยืม<sup>1</sup> ที่ธนาคารพาณิชย์ทำทั้งในฐานะผู้กู้ยืมและผู้ให้กู้ยืม ซึ่งมีอนุพันธ์แฝงเป็นอนุพันธ์ด้านตลาดที่ได้รับอนุญาต โดยไม่รวมถึงธุรกรรมดังต่อไปนี้

<sup>1</sup> เช่น พันธบัตร หุ้นกู้ ตัวสัญญาใช้เงิน และตัวแลกเงิน เป็นต้น

(1) ธุรกรรมเงินกู้ยืมที่ชำระคืนเงินต้น และ/หรือจ่ายผลตอบแทนอ้างอิงอัตราเงินเพื่อซึ่งคำนวณมาจากดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) ของประเทศผู้ออกตราสาร และมีโครงสร้างธุรกรรม ดังต่อไปนี้

(1.1) ธุรกรรมเงินกู้ยืมที่ในแต่ละงวดการชำระดอกเบี้ยผู้ให้กู้ยืมจะได้รับผลตอบแทน เท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (real interest rate) คงที่ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าซึ่งคำนวณบนเงินต้นที่ปรับตามอัตราเงินเพื่อ<sup>2</sup> และได้รับชำระคืนเงินต้นที่ปรับตามอัตราเงินเพื่อ ณ วันครบอายุสัญญา

(1.2) ธุรกรรมเงินกู้ยืมที่ในแต่ละงวดการชำระดอกเบี้ยผู้ให้กู้ยืมจะได้รับผลตอบแทนเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงบวกด้วยอัตราเงินเพื่อ<sup>3</sup> และได้รับชำระคืนเงินต้นที่ไม่ได้ปรับตามอัตราเงินเพื่อ ณ วันครบอายุสัญญา

(2) ตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ และหุ้นกู้ที่ผู้ถือหุ้นกู้มีสิทธิที่จะแปลงสภาพหุ้นกู้นั้นเป็นหุ้นสามัญของผู้ออกหุ้นกู้ในช่วงเวลาและราคาที่กำหนดไว้ตามสัญญา ซึ่งเป็นไปตามประเพณีปฏิบัติปกติของตลาดตราสารทางการเงิน

(3) ตราสารหนี้ที่ผู้กู้ยืมหรือผู้ให้กู้ยืมมีสิทธิไถ่ถอนก่อนกำหนดในช่วงเวลา ราคา และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งเป็นไปตามประเพณีปฏิบัติปกติของตลาดตราสารทางการเงิน

(4) ธุรกรรมที่ได้รับการคุ้มครองโดยสถาบันคุ้มครองเงินฝาก

(5) ธุรกรรมเงินให้สินเชื่อที่นำเสนอพร้อมธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด ซึ่งผู้กู้ยืมทำธุรกรรม อนุพันธ์เพื่อบริหารความเสี่ยงจากเงินให้สินเชื่อ<sup>4</sup> โดยกรณีดังกล่าวธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด

“ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต” หมายความว่า ธุรกรรมที่ใช้ในการโอนความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์อ้างอิง (reference obligation) หรือสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงที่กำหนดไว้ในสัญญา (obligation category and obligation characteristics) จากผู้ซื้อข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต (protection buyer) ไปยังผู้ขายข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต (protection seller) โดย protection seller จะได้รับผลตอบแทนหรือค่าธรรมเนียม ที่อ้างอิงกับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิง (reference entity) แลกกับการมีภาระ

<sup>2</sup> ในแต่ละงวดการชำระดอกเบี้ย (t) ผลตอบแทนจะเท่ากับ  $\text{real interest rate} \times \text{เงินต้น} \times \frac{\text{CPI}_t}{\text{CPI}_{\text{วันที่ออกธุรกรรม}}}$

<sup>3</sup> ในแต่ละงวดการชำระดอกเบี้ย (t) ผลตอบแทนจะเท่ากับ  $(\text{real interest rate} + \frac{\text{CPI}_t - \text{CPI}_{t-1}}{\text{CPI}_{t-1}}) \times \text{เงินต้น}$

<sup>4</sup> เช่น กรณีผู้กู้ยืมขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยลอยตัวและต้องการแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อดังกล่าว โดยทำธุรกรรม interest rate swaps กับธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น

ผูกพันที่จะต้องจ่ายชำระเงินให้แก่ protection buyer เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ออกสินทรัพย์ตามที่ระบุในสัญญาธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต (credit event)

คำจำกัดความอื่นนอกเหนือจากที่ระบุข้างต้น ให้เป็นไปตามเอกสารแนบ 3

## 5.2 หลักการ

ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถทำธุรกรรมอนุพันธ์ได้เป็นการทั่วไป ภายใต้กรอบการกำกับดูแลและหลักเกณฑ์ที่ยืดหยุ่น เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการเข้าทำธุรกรรมอนุพันธ์และเพิ่มทางเลือกในการลงทุนแก่ประชาชนและภาคธุรกิจ (efficiency) ทั้งนี้ การทำธุรกรรมอนุพันธ์ดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน (prudent) และลูกค้าต้องได้รับการดูแลที่เหมาะสม ตามความรู้ความเข้าใจ (fair and customer protection) และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

## 5.3 หลักเกณฑ์การอนุญาต

ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง และอนุพันธ์ด้านเครดิต ที่มีตัวแปรอ้างอิงตามที่กำหนดในเอกสารแนบ 4 เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงและเป็นช่องทางในการลงทุนเพื่อเพิ่มผลตอบแทนภายใต้หลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดได้เป็นการทั่วไปสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่ธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

5.3.1 ประเมินมูลค่ายุติธรรม (mark-to-market) ได้อย่างน่าเชื่อถือตามวิธีที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีไทยหรือมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

5.3.2 บริหารความเสี่ยง โดยระบุ วัด ติดตาม รายงาน และควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ได้อย่างเหมาะสม ตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

5.3.3 ดำรงเงินกองทุนตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดได้ เพียงพอรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์

ทั้งนี้ หากธนาคารพาณิชย์ประสงค์จะทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีตัวแปรอ้างอิง นอกเหนือจากที่กำหนดในเอกสารแนบ 4 หรือธุรกรรมอนุพันธ์มีลักษณะใด ๆ ที่อาจแตกต่างจากหลักเกณฑ์ในประกาศฉบับนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องหารือและได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนที่จะเริ่มทำธุรกรรมดังกล่าว

## 5.4 คู่สัญญา

ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ได้กับคู่สัญญาตามประเภทและเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารแนบ 5 โดยสรุปได้ ดังนี้

5.4.1 ธนาคารพาณิชย์สามารถทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดและเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝงได้กับคู่สัญญาทุกประเภท โดยธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาสินค้าโภคภัณฑ์<sup>5</sup> ธนาคารพาณิชย์ต้องทำธุรกรรมดังกล่าวกับคู่สัญญาเฉพาะที่ต้องการบริหารความเสี่ยงจากราคาสินค้าโภคภัณฑ์หรือทำเพื่อบริหารความเสี่ยงของตนเองเท่านั้น และต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

5.4.2 ธนาคารพาณิชย์สามารถทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตได้กับคู่สัญญาทุกประเภท โดยคู่สัญญาที่ไม่ใช่ผู้ลงทุนสถาบัน<sup>6</sup> ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

5.4.3 สำหรับเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง หรือธุรกรรม funded credit derivatives ที่คู่สัญญาเป็นผู้ลงทุนรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการชำระคืนเงินต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

## 5.5 นโยบายการทำธุรกรรมอนุพันธ์และการบริหารความเสี่ยง

ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์และการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ลักษณะความเสี่ยง (risk profile) ของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงต้องมีความพร้อมด้านระบบงาน บุคลากร การควบคุมภายในและตรวจสอบภายใน โดยคณะกรรมการธนาคารและผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่ควบคุมดูแลให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และดูแลให้ธนาคารพาณิชย์มีการบริหารความเสี่ยงสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ รายละเอียดตามเอกสารแนบ 6

## 5.6 นโยบายการดูแลลูกค้า

ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายการดูแลลูกค้า โดยมีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้าและการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอ สอดคล้องกับความรู้ความชำนาญ

<sup>5</sup> ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในที่นี้ ไม่รวมถึงราคาทองคำ

<sup>6</sup> ผู้ลงทุนสถาบันในที่นี้ ไม่รวมถึงธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ฐานะการดำเนินงานหรือฐานะการเงินของลูกค้า วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมของลูกค้า และความซับซ้อนของธุรกรรม รวมถึงต้องมีการบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้า เพื่อลดโอกาสที่ลูกค้า จะทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีความเสี่ยงหรือมีความซับซ้อนสูงเกินกว่าระดับความเสี่ยงที่ลูกค้ายอมรับได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของลูกค้าที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ โดยคณะกรรมการธนาคารและผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่ควบคุมดูแลให้ธนาคารพาณิชย์มีการดูแลลูกค้าให้ได้รับบริการอย่างเหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด รายละเอียดตามเอกสารแนบ 7

## 5.7 หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนและการกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน และการกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดตามเอกสารแนบ 8

**5.7.1 หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน** ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ ต้องมีฐานะเงินกองทุนเพียงพอรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ เช่น ความเสี่ยงด้านเครดิตของลูกค้า ความเสี่ยงด้านตลาด เป็นต้น โดยธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุน ทั้งนี้ สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีความเสี่ยงเพิ่มเติมที่ยังไม่ได้ถูกพิจารณาในการคำนวณเงินกองทุนด้านตลาดตามวิธีมาตรฐาน (residual risk) ให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดด้วยมูลค่าเท่ากับร้อยละ 0.1 ของผลรวมจำนวนเงินตามสัญญาของธุรกรรมข้างต้น

**5.7.2 หลักเกณฑ์การกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้อง** ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ หลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ หลักเกณฑ์และวิธีการลงทุนของสถาบันการเงิน เป็นต้น

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด ซึ่งรวมถึงอนุพันธ์ด้านตลาดที่แฝงอยู่ในธุรกรรมเงินกู้ยืม ให้ธนาคารอ้างอิงรายละเอียดตามเอกสารแนบ 8.1 และสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต ให้ธนาคารอ้างอิงรายละเอียดตามเอกสารแนบ 8.2

## 5.8 ข้อกำหนดอื่น

5.8.1 การทำธุรกรรมอนุพันธ์ของสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยในต่างประเทศ ให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลของประเทศที่สาขานั้นตั้งอยู่และธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามข้อ 5.1 ข้อ 5.2 ข้อ 5.5 ข้อ 5.7 และข้อ 5.8.2 ของประกาศฉบับนี้ด้วย ทั้งนี้ ไม่รวมถึงกรณี

สาขาดังกล่าวทำธุรกรรมกับผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ ซึ่งจะต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ตามที่กำหนดในประกาศฉบับนี้ทุกข้อ

5.8.2 ให้ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ต้องจัดทำและจัดส่งแบบรายงานยอดคงค้างธุรกรรมอนุพันธ์ ในรูปแบบและตามระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ต้องจัดเก็บหลักฐานในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ไว้ที่ธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ หรือจัดส่งเอกสารหลักฐานให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อมีการร้องขอ

5.8.3 ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ธนาคารพาณิชย์ต้องดูแลให้สัญญาามีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ไม่ขัดกับกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง และมีการทบทวนเป็นระยะตามความเหมาะสม

## 5.9 การกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม ชะลอ หรือระงับการประกอบธุรกิจหรือทำธุรกรรม

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ได้ตามความเหมาะสม ทั้งกรณีธุรกรรมอนุพันธ์ที่ได้รับอนุญาตเป็นการทั่วไปและธุรกรรมอนุพันธ์ที่ได้รับความเห็นชอบเป็นรายกรณี โดยธนาคารแห่งประเทศไทยอาจระงับการทำธุรกรรมจำกัดปริมาณธุรกรรม เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้ความเห็นชอบ กำหนดให้กันสำรองและดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติม หรือใช้มาตรการอื่นใด ในกรณีที่พบว่าธนาคารพาณิชย์ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือมีการดำเนินการที่ไม่รัดกุมหรือไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ รวมถึงในกรณีที่ธุรกรรมอนุพันธ์ที่ทำไม่สอดคล้องตามหลักการหรือมีการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยใด ๆ ที่อาจทำให้ธุรกรรมมีความเสี่ยงสูงขึ้นหรือไม่สอดคล้องกับสถานะตลาด เมื่อเปรียบเทียบกับ ณ ช่วงเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบ

## 6. บทเฉพาะกาล

6.1 สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เคยเห็นชอบให้ธนาคารพาณิชย์ทำได้โดยมีหนังสือให้ความเห็นชอบแก่ธนาคารพาณิชย์ก่อนวันที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ และเงื่อนไขการให้ความเห็นชอบไม่สอดคล้องกับประกาศฉบับนี้ ธนาคารพาณิชย์จะทำธุรกรรมภายใต้เงื่อนไขเดิมเพิ่มอีกไม่ได้ สำหรับธุรกรรมที่ทำไปแล้วและยังคงค้างอยู่ ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้คงธุรกรรมภายใต้เงื่อนไขเดิมอยู่ได้จนครบกำหนดอายุตามสัญญา



6.2 สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ foreign exchange pro-rata forwards และ foreign exchange flexible forwards ก่อนวันที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ และได้มีการกันสำรองเพื่อรองรับความเสี่ยงจากธุรกรรมดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินสำรองดังกล่าวมาหักออกจากเงินกองทุนเพื่อรองรับ residual risk ได้ไม่เกินเงินกองทุนส่วนที่ต้องดำรงเพื่อรองรับ residual risk ดังกล่าว ทั้งนี้ สำหรับธุรกรรมข้างต้นที่ทำหลังจากวันที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินสำรองทั้งที่กันไว้ก่อนและหลังประกาศฉบับนี้มีผลบังคับใช้ มาหักออกจากเงินกองทุนเพื่อรองรับ residual risk

## 7. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(นายเศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ฝ่ายนโยบายและกำกับสถาบันการเงิน 1

โทรศัพท์ 02 283 0000 0000

E-mail PR2-RPD1@bot.or.th

สรุปโครงสร้างของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตและกำกับดูแลการทำธุรกรรมอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์

	อนุพันธ์ด้านตลาด และเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง	อนุพันธ์ด้านเครดิต
<p><b>ธุรกรรมอนุพันธ์</b></p>	<p>ธพ. สามารถทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีตัวแปรอ้างอิงและคู่สัญญาตามที่กำหนดได้เป็นการทั่วไป (principle-based) ในกรณีที่ ธพ. สามารถดำเนินการได้ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ประเมินมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือตามมาตรฐานการบัญชี</li> <li>2. บริหารความเสี่ยงตามที่ ธพท. กำหนด</li> <li>3. ดำรงเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่ ธพท. กำหนด</li> </ol>	
<p><b>ตัวแปร/ สินทรัพย์/ภาระ ผูกพันอ้างอิง</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. อัตราดอกเบี้ย</li> <li>2. อัตราแลกเปลี่ยน</li> <li>3. ราคาตราสารหนี้</li> <li>4. ราคาตราสารทุน</li> <li>5. ราคาสินค้าโภคภัณฑ์</li> <li>6. เครดิต โดยไม่รวมถึงการอ้างอิงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ (credit event)</li> <li>7. ผลการดำเนินงานของกองทุนหรือกองทรัสต์</li> <li>8. ดัชนีทางการเงิน</li> </ol> <p>ตัวแปรอ้างอิงนอกเหนือจากที่กำหนดจะต้องได้รับความเห็นชอบจาก ธพท. ก่อนเริ่มทำธุรกรรม รายละเอียดเพิ่มเติมในเอกสารแนบ 4</p>	<p>สินทรัพย์หรือภาระผูกพันทุกประเภท ทั้งสินทรัพย์อ้างอิงรายใดรายหนึ่งหรือกลุ่มสินทรัพย์อ้างอิงที่กำหนดไว้ ยกเว้น ภาระผูกพันที่เป็นอนุพันธ์ด้านตลาดหรือเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝงที่อ้างอิงตัวแปรนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต และธุรกรรมเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ (บัญชีมาร์จิน)</p>
<p><b>คู่สัญญา</b></p>	<p>ไม่จำกัดคู่สัญญา</p> <p>ทั้งนี้ กรณีธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดอ้างอิงราคาสินค้าโภคภัณฑ์จะต้องทำกับคู่สัญญาที่ทำเพื่อบริหารความเสี่ยง และกรณีทำธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝงในฐานะผู้กู้ยืมกับผู้ลงทุนรายย่อย จะต้องมีการชำระคืนเงินต้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80</p> <p>รายละเอียดเพิ่มเติมในเอกสารแนบ 5</p>	<p><u>กรณี ธพ. ทำธุรกรรมในฐานะ protection buyer กับ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ผู้ลงทุนสถาบัน (ไม่รวม ธย. บง. และ บค.)</li> <li>2. ธย. บง. บค. และผู้ลงทุนประเภทอื่น สามารถทำได้เฉพาะกรณี funded credit derivatives โดยหากเป็นคู่สัญญาเป็นผู้ลงทุนรายย่อยต้องมีการชำระคืนเงินต้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80</li> </ol> <p><u>กรณี ธพ. ธุรกรรมในฐานะ protection seller กับ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ผู้ลงทุนสถาบัน (ไม่รวม ธย. บง. และ บค.)</li> <li>2. ธย. บง. บค. และผู้ลงทุนประเภทอื่น ที่มีภาระสอดคล้องและต้องการทำธุรกรรมเพื่อบริหารความเสี่ยงด้านเครดิต</li> </ol> <p>รายละเอียดเพิ่มเติมในเอกสารแนบ 5</p>

# สรุปโครงสร้างของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตและกำกับดูแลการทำธุรกรรมอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ (ต่อ)

## การกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้อง

### 1. นโยบายการทำธุรกรรมอนุพันธ์และการบริหารความเสี่ยง

#### นโยบายการทำธุรกรรมอนุพันธ์

- ธพ. ต้องกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่สอดคล้องกับลักษณะ ปริมาณ และความซับซ้อนของธุรกรรมอนุพันธ์ โดยพิจารณาลักษณะความเสี่ยง ฐานะการเงิน เงินกองทุน และสภาพคล่องของ ธพ.
  - ธพ. ต้องจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ก่อนทำธุรกรรม ซึ่งต้องได้รับการอนุมัติจาก คณะกรรมการชดเชยหรือผู้บริหารระดับสูงที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการก่อนเริ่มทำธุรกรรม
- #### นโยบายการบริหารความเสี่ยง
- ธพ. ต้องมีระบบงานรองรับกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ตั้งแต่ระบุ วัด ควบคุม ติดตาม ไปจนถึงรายงานความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับ ลักษณะความเสี่ยง และความซับซ้อนของธุรกรรมอนุพันธ์ รายละเอียดเพิ่มเติมในเอกสารแนบ 6

### 2. นโยบายการดูแลลูกค้า

#### ก่อนเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์แก่ลูกค้า

- ธพ. ต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าโดยการทำ Know Your Customer (KYC) และนำข้อมูลมา วิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า (client suitability analysis) ประกอบการเสนอหรือให้บริการ ให้สอดคล้องกับความรู้ความชำนาญในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ของลูกค้า
- #### ระหว่างการเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์แก่ลูกค้า
- ธพ. ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์แก่ลูกค้า (disclosure) รวมทั้งบันทึกและจัดเก็บข้อมูล เกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ที่เสนอหรือให้บริการแก่ลูกค้าไว้ที่ธนาคาร
- #### ภายหลังเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์แก่ลูกค้า
- ธพ. ต้องทบทวนความเหมาะสมของลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยทุก 2 ปี หรือทุกครั้งที่มีการ เปลี่ยนแปลงข้อมูลของลูกค้าที่กระทบการวิเคราะห์ความเหมาะสม รายละเอียดเพิ่มเติมในเอกสารแนบ 7

### 3. การกำกับดูแลอื่น

#### ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด และธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง

#### ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต

#### เงินกองทุน

1. CCR : ประกาศว่าด้วยการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา
2. Market risk: ประกาศว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดฯ และตารางเงินกองทุนรองรับ residual risk เช่น correlation และ behavioral risk

1. Banking book: ประกาศว่าด้วยการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตโดยวิธี SA และ IRB สำหรับธุรกรรมอื่น ให้หารือ ธพ. เป็นรายกรณี
2. Trading book: ใช้หลักการเหมือนธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดในการคำนวณ CCR และ Market risk

#### FX position

ประกาศว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสำหรับธนาคารพาณิชย์ ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ทั้งนี้ ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่ไม่ได้อ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยนโดยตรง แต่มีมูลค่าตามสัญญาเป็นสกุลเงินต่างประเทศให้นำมูลค่ายุติธรรมของธุรกรรมดังกล่าวมาคำนวณรวมในฐานะพันธที่สุทธิ

#### SLL

ให้นับคู่สัญญาและผู้ออกตัวแปรอ้างอิงประเภทตราสารหนี้ ตราสารทุน เครดิต กองทุนหรือกองทรัสต์ รวมถึงดัชนีที่มีตัวแปรข้างต้นเป็นองค์ประกอบ

1. Trading book: ใช้หลักการเดียวกับกับ SLL สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด
2. Banking book: นับผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงหรือคู่สัญญา ตามฐานะ/ประเภทของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต

#### Investment Limit

ให้นับผู้ออกตัวแปรอ้างอิงประเภทตราสารทุน กองทุนหรือกองทรัสต์ ในฐานะที่จะได้รับหรือมีโอกาสได้รับตราสารทุน หน่วยลงทุนหรือโบทรัสต์

### 4. ข้อกำหนดอื่น

การทำธุรกรรมอนุพันธ์ของสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยในต่างประเทศ ให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลของประเทศที่สาขานั้นตั้งอยู่และจะต้องปฏิบัติตามหลักการของประกาศฉบับนี้ด้วย โดยให้ ธพ. จัดทำและส่งแบบรายงานยอดคงค้างธุรกรรมอนุพันธ์ในรูปแบบและตามระยะเวลาที่ ธพ. กำหนด

### ประกาศที่ยกเลิก

1. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 12/2558 เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลธุรกรรมอนุพันธ์สำหรับธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ 25 กันยายน 2558
2. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 13/2558 เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด (Market derivatives) ลงวันที่ 25 กันยายน 2558
3. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 14/2558 เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต (Credit derivatives) ลงวันที่ 25 กันยายน 2558
4. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 15/2558 เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์แฝง (Structured products) ลงวันที่ 25 กันยายน 2558
5. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 16/2558 เรื่อง หลักเกณฑ์การบริหารความเสี่ยงสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ ลงวันที่ 25 กันยายน 2558
6. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 17/2558 เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลลูกค้าสำหรับการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ลงวันที่ 25 กันยายน 2558

## คำจำกัดความ

### 1. คำจำกัดความทั่วไป

“การบริหารความเสี่ยงโดยวิธี back-to-back” หมายความว่า การทำธุรกรรมที่มีลักษณะเหมือนกับฐานะที่ถูกป้องกันความเสี่ยง (hedged item) ที่มีอยู่ก่อนทุกประการแต่เป็นการทำในฝั่งตรงกันข้าม ทั้งนี้ หากมีความแตกต่างของอัตราหรือมูลค่าที่ใช้อ้างอิงระหว่างฐานะที่ทำเพื่อป้องกันความเสี่ยงและฐานะที่ถูกป้องกันความเสี่ยง ธนาคารพาณิชย์ต้องแสดงให้เห็นได้ว่าความแตกต่างดังกล่าวไม่เป็นข้อจำกัดที่ทำให้ความเสี่ยงของธุรกรรมไม่สามารถหักลบกันได้อย่างสมบูรณ์

### 2. คำจำกัดความของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดขั้นพื้นฐาน (plain vanilla derivatives)

“ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน รวมถึงมีแนวทางการกำหนดมูลค่ายุติธรรมและการบริหารความเสี่ยงที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งได้แก่ธุรกรรมดังต่อไปนี้

#### 2.1 อนุพันธ์ด้านอัตราดอกเบี้ย ได้แก่

**2.1.1 “interest rate futures”** หมายความว่า ธุรกรรมที่คู่สัญญาตกลงที่จะใช้อัตราดอกเบี้ยที่ตกลงไว้ล่วงหน้าในการคำนวณเงินต้น (notional/principal amount) ตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด และชำระราคาในส่วนของกำไร/ขาดทุนทุกวันด้วยส่วนต่างระหว่างจำนวนเงินที่คำนวณได้จากอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันไว้และจำนวนเงินที่คำนวณได้จากอัตราดอกเบี้ยตลาด โดยสัญญาจะจัดทำเป็นมาตรฐาน (เช่น จำนวนเงินตามสัญญา และวันที่ส่งมอบ) และซื้อขายผ่านตลาด futures<sup>1</sup>

**2.1.2 “forward rate agreements”** หมายความว่า ธุรกรรมที่คู่สัญญาตกลงที่จะใช้อัตราดอกเบี้ยที่ตกลงไว้ล่วงหน้าในการคำนวณเงินต้น ตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ ภายใน

<sup>1</sup> ตลาด futures หมายความว่า ศูนย์ซื้อขายสัญญาล่วงหน้าที่มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยกำหนดสัญญาซื้อขายที่เป็นมาตรฐาน เช่น มูลค่าสัญญา หรือวันที่ส่งมอบ เป็นต้น และคำนวณหามูลค่ายุติธรรม (mark-to-market) หรือผลกำไรหรือขาดทุนกันทุกวันทำการของตลาด รวมถึงมีกลไกในการลดความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา ซึ่งอาจได้แก่ การวาง margin ที่กำหนดให้ผู้ลงทุนที่มีผลขาดทุนมากจนระดับของ margin ต่ำกว่า maintenance margin จะต้องชำระเงินเข้าบัญชี margin เพิ่มขึ้น หรือกำหนดให้ผู้ลงทุนชำระราคาในส่วนของกำไรหรือขาดทุนกันทุกวัน ทั้งนี้ ตัวอย่างของตลาด futures เช่น บริษัทตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (Thailand Futures Exchange : TFEX) หรือ Chicago Mercantile Exchange เป็นต้น

ระยะเวลาที่กำหนด โดยผู้ซื้อ (เปรียบเสมือนผู้กู้) จะต้องจ่ายส่วนต่างระหว่างผลตอบแทนที่คำนวณด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงไว้ล่วงหน้าและผลตอบแทนที่คำนวณด้วยอัตราดอกเบี้ยตลาด ณ วันครบกำหนดชำระราคา (settlement date) ให้กับผู้ขายหากอัตราดอกเบี้ยตลาด ณ วันครบกำหนดชำระราคาต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงไว้ล่วงหน้า และในทางกลับกันผู้ขาย (เปรียบเสมือนผู้ให้กู้) จะต้องจ่ายส่วนต่างระหว่างผลตอบแทนที่คำนวณด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงไว้ล่วงหน้าและผลตอบแทนที่คำนวณด้วยอัตราดอกเบี้ยตลาด ณ วันครบกำหนดชำระราคาให้กับผู้ซื้อหากอัตราดอกเบี้ยตลาด ณ วันครบกำหนดชำระราคาสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงไว้ล่วงหน้า โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.1.3 “interest rate swaps”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยคงที่กับอัตราดอกเบี้ยลอยตัว ซึ่งคำนวณบนเงินต้นที่เท่ากัน โดยการชำระราคาเป็นสกุลเงินเดียวกันกับเงินต้นที่ใช้ในการคำนวณ และอัตราดอกเบี้ยที่ใช้อ้างอิงเป็นอัตราดอกเบี้ยในประเทศเจ้าของสกุลเงินนั้น ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขตามที่ตกลงไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.1.4 “basis swaps”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวประเภทหนึ่ง กับอัตราดอกเบี้ยลอยตัวอีกประเภทหนึ่ง โดยอัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่ใช้เป็นอัตราดอกเบี้ยที่อ้างอิงสกุลเงินเดียวกัน และเป็นอัตราดอกเบี้ยในประเทศของเจ้าของสกุลเงินต้นภายในระยะเวลาและเงื่อนไขตามที่ตกลงไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.1.5 “interest rate options”** หมายความว่า ธุรกิจ option<sup>2</sup> ที่อ้างอิงอัตราดอกเบี้ย ได้แก่

(1) **“interest rate cap”** หมายความว่า ธุรกิจที่ผู้ซื้อจะได้รับผลตอบแทนจากผู้ขายหากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวอ้างอิงสูงกว่าระดับที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยผลตอบแทนที่ส่งมอบกันจะคำนวณจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยในตลาด ณ วันที่ส่งมอบกับอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ล่วงหน้าคูณด้วยเงินต้นตามจำนวนที่ตกลงกันไว้

<sup>2</sup> ธุรกิจ options หมายความว่า การทำสัญญาที่ให้สิทธิที่จะซื้อ (call options) หรือสัญญาที่ให้สิทธิที่จะขาย (put options) ตัวแปรหรือสินทรัพย์อ้างอิง (underlying assets) ด้วยราคาหรืออัตราที่ตกลงกันไว้ตามสัญญา (strike price or rate) ซึ่งอาจเกิดขึ้น ณ วันครบกำหนดสัญญา (european options) ในระหว่างระยะเวลาของสัญญา (american options) หรือ ณ วันที่กำหนดในระหว่างระยะเวลาของสัญญา (bermudan options)

(2) “interest rate floor” หมายความว่า ชุกรกรรมที่ผู้ซื้อจะได้รับผลตอบแทนจากผู้ขายหากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวอ้างอิงต่ำกว่าระดับที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยผลตอบแทนที่ส่งมอบกันจะคำนวณจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ล่วงหน้า กับอัตราดอกเบี้ยในตลาด ณ วันที่ส่งมอบคุณด้วยเงินต้นตามจำนวนที่ตกลงกันไว้

## 2.2 อนุพันธ์ด้านอัตราแลกเปลี่ยน ได้แก่

2.2.1 “currency futures” หมายความว่า ชุกรกรรมที่คู่สัญญาตกลงที่จะซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศตามจำนวน อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และวันที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา และชำระราคาในส่วนของกำไร/ขาดทุนทุกวัน โดยสัญญาจะจัดทำเป็นมาตรฐาน (เช่น จำนวนเงินตามสัญญา และวันที่ส่งมอบ) และซื้อขายผ่านตลาด futures

2.2.2 “foreign exchange forwards” หมายความว่า ชุกรกรรมที่คู่สัญญาตกลงที่จะซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศตามจำนวน อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และวันที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

2.2.3 “foreign exchange swaps” หมายความว่า ชุกรกรรมที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนสกุลเงิน โดยไม่มีการแลกเปลี่ยนดอกเบี้ย ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีข้อตกลงที่จะทำการแลกเปลี่ยนกัน โดยการส่งมอบสกุลเงินตามจำนวนที่รับมาในขาแรก เพื่อแลกกับการรับมอบสกุลเงินตามจำนวนที่ได้ส่งมอบในขาแรก (รายการตรงกันข้าม) ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขตามที่ตกลงไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

2.2.4 “cross currency swaps” หมายความว่า ชุกรกรรมที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนต่างสกุลกัน รวมถึงการแลกเปลี่ยนดอกเบี้ยของเงินต่างสกุลกัน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีข้อตกลงที่จะทำการแลกเปลี่ยนเงินต้นกัน โดยการส่งมอบสกุลเงินตามจำนวนที่รับมาในขาแรก เพื่อแลกกับการรับมอบสกุลเงินตามจำนวนที่ได้ส่งมอบในขาแรก (รายการตรงกันข้าม) ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ตกลงไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

2.2.5 “coupon-only cross currency swaps” หมายความว่า ชุกรกรรมที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนดอกเบี้ยของเงินต่างสกุลกัน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขตามที่ตกลงไว้ในสัญญา โดยมีข้อตกลงที่จะไม่ส่งมอบเงินต้นต่างสกุลกันทั้งในขาแรกและขาที่สอง

โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.2.6 “currency options”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่ผู้ซื้อมีสิทธิแต่ไม่ใช่ข้อผูกพันในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา

## 2.3 อนุพันธ์ด้านตราสารหนี้ ได้แก่

**2.3.1 “bond futures”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงที่จะซื้อหรือขายตราสารหนี้ หรือดัชนีราคาตราสารหนี้ ในอนาคตตามจำนวน และราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในสัญญา โดยสัญญาจะจัดทำเป็นมาตรฐาน (เช่น จำนวนเงินตามสัญญา และวันที่ส่งมอบ) และซื้อขายผ่านตลาด futures

**2.3.2 “bond forwards”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงที่จะซื้อหรือขายตราสารหนี้ หรือดัชนีราคาตราสารหนี้ ในอนาคตตามจำนวน ราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และวันที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.3.3 “bond options”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่ผู้ซื้อมีสิทธิแต่ไม่ใช่ข้อผูกพันในการซื้อหรือขายตราสารหนี้ หรือดัชนีราคาตราสารหนี้ล่วงหน้า ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา

## 2.4 อนุพันธ์ด้านตราสารทุน ได้แก่

**2.4.1 “equity futures”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงที่จะซื้อหรือขายตราสารทุน หรือดัชนีราคาตราสารทุน ตามจำนวน และราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในสัญญา โดยสัญญาจะจัดทำเป็นมาตรฐาน (เช่น จำนวนเงินตามสัญญา และวันที่ส่งมอบ) และซื้อขายผ่านตลาด futures

**2.4.2 “equity forwards”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงที่จะซื้อหรือขายตราสารทุน หรือดัชนีราคาตราสารทุน ในอนาคตตามจำนวน ราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในสัญญา และวันที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.4.3 “equity swaps”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนอัตราผลตอบแทนที่ได้จากอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงในลักษณะคงที่ (fixed rate) หรือในลักษณะลอยตัว (floating rate) หรืออัตราผลตอบแทนที่อ้างอิงกับราคาตราสารทุน หรือดัชนีราคาตราสารทุนหนึ่ง กับอัตราผลตอบแทนที่อ้างอิงกับราคาตราสารทุน หรือดัชนีราคาตราสารทุนอื่น ภายในระยะเวลาและ



เงื่อนไขตามที่ตกลงไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.4.4 “equity options”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่ผู้ซื้อไม่มีสิทธิแต่ไม่ใช่ข้อผูกพันในการซื้อหรือขายตราสารทุน หรือดัชนีราคาตราสารทุนล่วงหน้า ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา

## 2.5 อนุพันธ์ด้านราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ได้แก่

**2.5.1 “commodity futures”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงที่จะซื้อหรือขายสินค้าโภคภัณฑ์ ตามจำนวน และราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในสัญญา โดยสัญญาจะจัดทำเป็นมาตรฐาน (เช่น จำนวนเงินตามสัญญา และวันที่ส่งมอบ) และซื้อขายผ่านตลาด futures

**2.5.2 “commodity forwards”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงที่จะซื้อหรือขายสินค้าโภคภัณฑ์ ในอนาคตตามจำนวน ราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในสัญญา และวันที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.5.3 “commodity swaps”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนกระแสเงินสดซึ่งคำนวณจากปริมาณสินค้าอ้างอิงคุณด้วยราคาสินค้าคงที่ (fixed rate price) กับกระแสเงินสดซึ่งคำนวณจากปริมาณสินค้าอ้างอิงคุณด้วยราคาสินค้าลอยตัว (floating rate price) ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญา โดยการทำสัญญาดังกล่าวเป็นการทำสัญญาโดยตรงระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย (over the counter หรือ OTC)

**2.5.4 “commodity options”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่ผู้ซื้อไม่มีสิทธิแต่ไม่ใช่ข้อผูกพันในการซื้อหรือขายสินค้าโภคภัณฑ์ล่วงหน้า ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา

นอกจากนี้ ธุรกิจอนุพันธ์ด้านตลาดชั้นพื้นฐานให้รวมถึง การทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดชั้นพื้นฐานประเภทเดียวกันมากกว่า 1 ธุรกิจรวมกันด้วย โดยธุรกิจดังกล่าวต้องมีโครงสร้างเสมือนการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดชั้นพื้นฐานแต่ละธุรกรรมแยกกัน แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขการส่งมอบหรือชำระราคาได้ เช่น ธุรกิจ “par forwards” ที่มีลักษณะเป็นธุรกรรม foreign exchange forwards ที่มีผลผูกมัดคู่สัญญาในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยมีการส่งมอบหรือชำระราคากันมากกว่า 1 ครั้งในวันที่กำหนดในสัญญาด้วยอัตราหรือราคาคงที่ตลอดอายุสัญญาซึ่งได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้า เป็นต้น

## 3. คำจำกัดความและตัวอย่างของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่ไม่ใช่ชั้นพื้นฐาน

**“ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่ไม่ใช่ขั้นพื้นฐาน”** หมายความว่า ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดมีความซับซ้อนสูงกว่าธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดขั้นพื้นฐาน ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมดังกล่าวได้ หากสอดคล้องกับหลักการและหลักเกณฑ์ที่กำหนดประกาศฉบับนี้ โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

**3.1 “barrier derivatives”** หมายความว่า ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่มีการกำหนดราคาใดราคาหนึ่งหรือช่วงราคาใดราคาหนึ่งเพื่อระบุการมีผลหรือไม่มีผลของสัญญา (barrier) เช่น

**3.1.1 “knock in forwards”** หมายความว่า ธุรกรรมที่คู่สัญญามีภาระผูกพันที่จะซื้อหรือภาระผูกพันที่จะขายสินทรัพย์ล่วงหน้า โดยมีข้อจำกัดของการปฏิบัติตามสัญญานอกเหนือจากภาระผูกพันที่จะซื้อหรือขายสินทรัพย์โดยทั่วไป กล่าวคือ ณ วันที่ตกลงซื้อหรือขาย สัญญายังไม่ได้กำหนดภาระผูกพันของผู้ซื้อหรือผู้ขายในการซื้อหรือขายสินทรัพย์ล่วงหน้า แต่หากในระหว่างช่วงระยะเวลาในการสังเกตการณ์ที่กำหนดหรือเฉพาะ ณ วันที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกัน ราคาของสินทรัพย์ในตลาดเคลื่อนไหวไปสูงกว่าหรือต่ำกว่าหรืออยู่ในหรือนอก barrier(s) (แล้วแต่เงื่อนไขที่ตกลงกัน) ที่กำหนดไว้ ผู้ซื้อหรือผู้ขายจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดในสัญญาซื้อหรือขายสินทรัพย์ล่วงหน้า ในราคาหรืออัตราที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

**3.1.2 “knock out forwards”** หมายความว่า ธุรกรรมที่คู่สัญญามีภาระผูกพันที่จะซื้อหรือภาระผูกพันที่จะขายสินทรัพย์ล่วงหน้า โดยมีข้อจำกัดของการปฏิบัติตามสัญญานอกเหนือจากภาระผูกพันที่จะซื้อหรือขายโดยทั่วไป กล่าวคือ สัญญาจะมีผลบังคับตั้งแต่วันแรกที่ทำสัญญาโดยผู้ซื้อหรือผู้ขายมีภาระผูกพันในการซื้อหรือขายสินทรัพย์ล่วงหน้า แต่หากในระหว่างช่วงระยะเวลาในการสังเกตการณ์ที่กำหนดหรือเฉพาะ ณ วันที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกัน ราคาสินทรัพย์ในตลาดเคลื่อนไหวไปสูงกว่าหรือต่ำกว่าหรืออยู่ในหรือนอก barrier(s) (แล้วแต่เงื่อนไขที่ตกลงกัน) ที่กำหนดไว้ สัญญาดังกล่าวจะสิ้นสุดลง

**3.1.3 “knock in options”** หมายความว่า ธุรกรรม options ที่มีข้อจำกัดของการใช้สิทธิออกเหนือจากการซื้อหรือขาย options โดยทั่วไป กล่าวคือ ณ วันที่ตกลงซื้อหรือขาย สัญญายังไม่ได้ให้สิทธิผู้ซื้อในการซื้อหรือขายสินทรัพย์ล่วงหน้าในอัตราที่ได้ตกลงกัน แต่หากในระหว่างช่วงระยะเวลาในการสังเกตการณ์ที่กำหนดหรือเฉพาะ ณ วันที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกัน ราคาของสินทรัพย์ในตลาดเคลื่อนไหวไปสูงกว่าหรือต่ำกว่าหรืออยู่ในหรือนอก barrier(s) (แล้วแต่เงื่อนไขที่ตกลงกัน) ที่กำหนดไว้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิที่จะซื้อหรือขายสินทรัพย์ในราคาหรืออัตราที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้า ภายใต้เงื่อนไขข้อกำหนดในสัญญา

**3.1.4 “knock out options”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่มีข้อจำกัดของการใช้สิทธิ นอกเหนือจากการซื้อหรือขาย options โดยทั่วไป กล่าวคือ สัญญาจะมีผลบังคับตั้งแต่วันแรกที่ทำสัญญาโดยให้สิทธิผู้ซื้อในการซื้อหรือขายสินทรัพย์ล่วงหน้า แต่หากในระหว่างช่วงระยะเวลาในการสังเกตการณ์ที่กำหนดหรือเฉพาะ ณ วันที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกัน ราคาของสินทรัพย์ในตลาดเคลื่อนไหวไปสูงกว่าหรือต่ำกว่าหรืออยู่ในหรือนอก barrier(s) (แล้วแต่เงื่อนไขที่ตกลงกัน) ที่กำหนดไว้ สิทธิที่จะซื้อหรือขายสินทรัพย์ล่วงหน้าดังกล่าวจะสิ้นสุดลง

**3.2 “average derivatives”** หมายความว่า ธุรกิจอนุพันธ์ด้านตลาดที่มีการกำหนดให้ใช้ค่าเฉลี่ยของราคาหรืออัตราในตลาด หรือราคาหรืออัตราที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้าภายในช่วงเวลาที่กำหนดในการคำนวณผลกำไรหรือขาดทุนของการทำสัญญา เช่น

**3.2.1 “average rate swaps”** หรือ **“average strike swaps”** หมายความว่า ธุรกิจที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนค่าเฉลี่ยของราคาหรืออัตราในตลาดในช่วงเวลาที่กำหนดกับราคาหรืออัตราที่ได้ตกลงไว้ล่วงหน้า (“average rate swaps”) หรือแลกเปลี่ยนราคาหรืออัตราในตลาด ณ วันที่กำหนดกับค่าเฉลี่ยของราคาหรืออัตราที่ได้ตกลงไว้ล่วงหน้า (“average strike swaps”) ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ในสัญญา เช่น ธุรกิจ “commodity swaps” ที่คู่สัญญาสองฝ่ายตกลงชำระราคาเท่ากับส่วนต่างระหว่างราคาสินค้าคงที่และราคาสินค้าลอยตัว โดยกำหนดให้มูลค่าใดมูลค่าหนึ่งเท่ากับค่าเฉลี่ยของราคาตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่คู่สัญญาตกลง

**3.2.2 “average rate options”** หรือ **“average strike options”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่กำหนดให้ใช้ค่าเฉลี่ยของราคาหรืออัตราในตลาดในช่วงเวลาที่กำหนดเปรียบเทียบกับราคาหรืออัตราที่ได้ตกลงไว้ล่วงหน้า (“average rate options”) หรือใช้ราคาหรืออัตราในตลาด ณ วันที่กำหนดเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของอัตราที่ได้ตกลงไว้ล่วงหน้า (“average strike options”) ในช่วงเวลาที่กำหนดเพื่อคำนวณผลกำไรหรือขาดทุน

**3.3 “option on derivatives”** หมายความว่า ธุรกิจอนุพันธ์ด้านตลาดที่เกิดจากการนำธุรกิจ options ไปรวมกับธุรกิจอื่น ๆ หรือเป็นธุรกิจ options ที่เพิ่มสิทธิให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนอกเหนือจากธุรกิจ options ปกติ เช่น

**3.3.1 “swaptions”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่ให้สิทธิผู้ซื้อ options ในการเข้าทำธุรกรรม “interest rate swaps” “basis swaps” “foreign exchange swaps” “cross currency swaps” “equity swaps” หรือ “commodity swaps” ตามคำจำกัดความที่กำหนดข้างต้นกับผู้ขาย options ตามข้อกำหนดในสัญญา

**3.3.2 “option on forwards”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่ให้สิทธิแก่ผู้ซื้อ options ในการเข้าทำธุรกรรม “forward rate agreements” “foreign exchange forwards” “bond forwards” “equity forwards” และ “commodity forwards” ตามคำจำกัดความที่กำหนดข้างต้นกับผู้ขาย options ตามข้อกำหนดในสัญญา

**3.3.3 “compound options (option on options)”** หมายความว่า ธุรกิจ options ที่ให้สิทธิผู้ซื้อ options ในการทำธุรกรรม “interest rate options” “currency options” “bond options” “equity options” หรือ “commodity options” ตามคำจำกัดความที่กำหนดข้างต้น เพื่อซื้อหรือขายสินทรัพย์ในราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

**3.4 “foreign exchange pro-rata และ flexible derivatives”** หมายความว่า ธุรกิจอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยนโดยให้สิทธิคู่สัญญาในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศได้ก่อนวันสิ้นสุดสัญญา ซึ่งเป็นแนวทางที่แพร่หลายในตลาดธุรกิจอนุพันธ์ของประเทศไทย ได้แก่

**3.4.1 “foreign exchange pro-rata (หรือ multiple fixing) forwards”** หมายความว่า ธุรกิจ “foreign exchange forwards” ที่ให้สิทธิคู่สัญญาในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศตามจำนวนที่ไม่เกินกว่าที่กำหนดในสัญญา โดยอาจใช้สิทธิซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศได้มากกว่า 1 ครั้ง ก่อนวันสิ้นสุดสัญญา และต้องซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศให้ครบจำนวนที่กำหนด ภายในวันสิ้นสุดสัญญา ทั้งนี้ อัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า (forward rate) ที่ใช้ในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศจะแตกต่างกันไปในแต่ละวันหรือในแต่ละช่วงเวลาซึ่งคำนวณได้จากผลรวมของอัตราแลกเปลี่ยนทันที (spot rate) ที่ธนาคารพาณิชย์กำหนด ณ วันเริ่มต้นสัญญา และผลต่างระหว่าง forward rate และ spot rate (swap point) ต่อวันคูณด้วยจำนวนวันนับตั้งแต่วันที่เริ่มสัญญาจนถึงวันที่มีการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศ<sup>3</sup>

**3.4.2 “foreign exchange flexible forwards”** หมายความว่า ธุรกิจ “foreign exchange forwards” ที่ให้สิทธิคู่สัญญาในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศตามจำนวนที่ไม่เกินกว่าที่กำหนดในสัญญา โดยอาจใช้สิทธิซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศได้มากกว่า 1 ครั้ง ก่อน

<sup>3</sup> เช่น การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า (forward rate) ของธุรกิจ foreign exchange pro-rata หรือ multiple fixing forwards เป็นไปตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{forward rate} = \text{spot rate} + [(\text{swap point} / N) \times n]$$

โดยที่ N หมายถึง จำนวนวันนับตั้งแต่วันที่เริ่มสัญญาจนถึงวันสิ้นสุดสัญญา

n หมายถึง จำนวนวันนับตั้งแต่วันที่เริ่มสัญญาจนถึงวันที่มีการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศ

วันสิ้นสุดสัญญา และต้องซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศให้ครบจำนวนที่กำหนด ภายในวันสิ้นสุดสัญญา ทั้งนี้ forward rate หรือ swap point ที่ใช้ในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศจะเป็นอัตราที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดไว้คงที่ตลอดเวลาที่คู่สัญญาจะใช้สิทธิซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศ

**3.5 “forward-start derivatives”** ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่กำหนดให้วันที่กำหนดมูลค่า (value date หรือ effective date) เกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ทำสัญญา (trade date) เป็นระยะเวลาที่มากกว่า 5 วันทำการของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

**3.6 “variable notional derivative”** หมายความว่า ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่กำหนดให้จำนวนเงินตามสัญญามีมูลค่าไม่คงที่ตลอดอายุสัญญา โดยจำนวนเงินตามสัญญาอาจมีค่าเพิ่มขึ้น (accreting) หรือลดลง (amortised) ได้ ซึ่งมูลค่าที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจนก่อนจะเริ่มสัญญา

**3.7 “credit-linked interest rate swaps”** และ **“credit-linked cross currency swaps”** หมายความว่า ธุรกรรม “interest rate swaps” และ “cross currency swaps” ที่กำหนดเงื่อนไขให้ธุรกรรมสิ้นสุดลงโดยอ้างอิงความสามารถในการชำระหนี้ (credit event)

**3.8 “in-arrear interest rate swaps”** และ **“in-arrear cross currency swaps”** หมายความว่า ธุรกรรม “interest rate swaps” และ “cross currency swaps” ที่อัตราดอกเบี้ยลอยตัวจะถูกกำหนดตามอัตราดอกเบี้ยที่ประกาศ ณ สิ้นงวดของการคำนวณดอกเบี้ย

**3.9 “differential (หรือ quanto) swaps”** หมายความว่า ธุรกรรมที่คู่สัญญาตกลงแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย โดยมีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวในขาหนึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ได้อยู่บนสกุลเงินเดียวกับเงินต้นที่ใช้ในการคำนวณ โดยการชำระราคาเป็นสกุลเงินเดียวกันกับเงินต้นที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าดอกเบี้ย

**3.10 “digital options”** หมายความว่า ธุรกรรม options ที่มีการชำระราคากันเป็นจำนวนคงที่ ในกรณีที่ราคาของสินทรัพย์อ้างอิง ณ ขณะใดขณะหนึ่งหรือ ณ วันครบกำหนด อยู่ในหรืออยู่นอกช่วงของราคา หรือ สูงกว่าหรือต่ำกว่าราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า ซึ่งได้ระบุไว้ตั้งแต่วันเริ่มต้นสัญญา

#### 4. คำจำกัดความของข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงภายใต้ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต

**4.1 “reference obligation”** หมายความว่า สินทรัพย์หรือภาระผูกพันที่ใช้อ้างอิงสำหรับการชำระราคาภายใต้สัญญาอนุพันธ์ด้านเครดิต

**4.2 “obligation category and obligation characteristics”** หมายความว่า ประเภทและคุณสมบัติของสินทรัพย์หรือภาระผูกพันที่ใช้กำหนด credit event ของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต สำหรับ obligation category เช่น payment<sup>4</sup>, borrowed money, reference obligations only, bond และ loan เป็นต้น สำหรับ obligation characteristics เช่น subordination, specified currency, not domestic law และ listed เป็นต้น

**4.3 “reference entity”** หมายความว่า ผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิง

**4.4 “protection buyer”** หมายความว่า ผู้ซื้อข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์อ้างอิง

**4.5 “protection seller”** หมายความว่า ผู้ขายข้อตกลงรับประกันโอนความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์อ้างอิง

**4.6 “credit event”** หมายความว่า เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ที่ระบุภายใต้สัญญาธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต ซึ่งเป็นผลให้ protection seller ต้องมี credit event payment ให้แก่ protection buyer เช่น การล้มละลาย การผิดนัดชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ย การไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพัน การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีความเกี่ยวข้องกับ reference entity เป็นต้น

**4.7 “credit event payment”** หมายความว่า จำนวนเงินที่ protection seller ต้องจ่ายชำระให้กับ protection buyer เมื่อเกิด credit event ตามที่ระบุในสัญญา ซึ่งโดยปกติ credit event payment จะทำได้ 2 วิธี ได้แก่

**4.7.1 “physical settlement”** หมายความว่า การที่ protection seller จ่ายเงินให้แก่ protection buyer เท่ากับมูลค่าที่ตกลงกันได้ตามสัญญาเพื่อแลกกับการรับมอบสินทรัพย์จาก protection buyer ซึ่งเป็น deliverable obligation หรือสินทรัพย์ที่ข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงระบุให้ใช้ส่งมอบได้เมื่อเกิด credit event

**4.7.2 “cash settlement”** หมายความว่า การที่ protection seller จะจ่ายเงินให้แก่ protection buyer เท่ากับมูลค่าคงที่ตามที่ระบุไว้ในสัญญา (binary payout) หรือจำนวนที่สูงกว่าระหว่าง

<sup>4</sup> หากธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ทำมี obligation category เป็น payment ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ credit event ต้องเกี่ยวข้องกับภาระผูกพันที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์เท่านั้น ไม่รวมถึงการผิดนัดชำระกรณีอื่น ๆ เช่น การชำระค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

(1) ส่วนต่างระหว่างมูลค่าที่ตราไว้กับมูลค่าที่อาจเรียกคืนได้ (recovery value) ของสินทรัพย์อ้างอิงหลังจาก credit event เกิดขึ้นแล้ว หรือ

(2) การไม่ต้องจ่ายเงิน ในกรณีที่ส่วนต่างตามข้อ 4.7.2 (1) ติดลบ

ทั้งนี้ ในกรณีปกติจะมีการระบุ calculation agent หรือผู้แทนในการคำนวณมูลค่าดังกล่าวมาในข้อตกลงรับประกันความเสี่ยง

**4.8 “deliverable obligation”** หมายความว่า สินทรัพย์ซึ่งได้ระบุในข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงว่าสามารถใช้ในการส่งมอบได้เมื่อเกิด credit event ในกรณีกำหนดให้ credit event payment กระทำโดยวิธี physical settlement

## 5. คำจำกัดความและตัวอย่างของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต

**5.1 ธุรกรรม unfunded credit derivatives** หมายความว่า ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ protection seller ยังไม่มีการชำระเงินเพื่อวางเป็นประกันในการรับความเสี่ยงของตนเอง ซึ่งได้แก่ธุรกรรมดังต่อไปนี้

**5.1.1 “ธุรกรรม credit default swaps (CDS)”** หมายความว่า การซื้อขายข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิตที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนของสินทรัพย์อ้างอิงหรือสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับ reference entity ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งต้องเป็นการรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิตสำหรับสินทรัพย์อ้างอิงรายใดรายหนึ่ง (single-name protection) โดย protection buyer ตกลงจะจ่ายเงินค่าธรรมเนียมให้แก่ protection seller และ protection seller จะชำระเงินเพื่อชดเชยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเมื่อเกิด credit event ขึ้น ซึ่งจะมีผลให้ข้อตกลงครบกำหนดทันที โดยการชำระราคาอาจทำได้ทั้งวิธี physical settlement หรือวิธี cash settlement โดยหากไม่เกิด credit event ข้อตกลงจะสิ้นสุดในวันครบกำหนดตามปกติ

**5.1.2 “ธุรกรรม total rate of return swaps (TRORS)”** หมายความว่า การซื้อขายข้อตกลงที่จะรับประกันความเสี่ยงของสินทรัพย์อ้างอิง ซึ่งมีลักษณะดังนี้

(1) protection buyer ตกลงที่จะจ่ายกระแสเงินสดของสินทรัพย์อ้างอิงทั้งหมดให้แก่ protection seller อันได้แก่ ผลตอบแทนและส่วนที่เพิ่มขึ้น (ถ้ามี) ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อ้างอิงจากวันเริ่มต้นของสัญญาหรือการชำระราคาครั้งก่อนหน้าแล้วแต่กรณี เพื่อแลกกับการรับผลตอบแทนในอัตราคงที่หรืออัตราลอยตัวตามที่ตกลงกัน และส่วนที่ลดลง (ถ้ามี) ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อ้างอิงจากวันเริ่มต้นของสัญญาหรือการชำระราคาครั้งก่อนหน้าแล้วแต่กรณี จนกว่าจะเกิด credit event หรือครบกำหนดสัญญา

(2) protection seller ตกลงจะจ่ายผลตอบแทนในอัตราคงที่หรืออัตราลอยตัวที่อ้างอิงกับอัตราดอกเบี้ยตามที่ตกลงกัน และส่วนที่ลดลง (ถ้ามี) ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อ้างอิงจากวันเริ่มต้นของสัญญาหรือการชำระราคาครั้งก่อนหน้าแล้วแต่กรณี เพื่อแลกกับการรับกระแสเงินสดของสินทรัพย์อ้างอิงทั้งหมดอันได้แก่ ผลตอบแทนและส่วนที่เพิ่มขึ้น (ถ้ามี) ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อ้างอิงจากวันเริ่มต้นของสัญญาหรือการชำระราคาครั้งก่อนหน้าแล้วแต่กรณี จนกว่าจะเกิด credit event หรือครบกำหนดสัญญา

(3) เมื่อเกิด credit event จะมีผลให้ข้อตกลงครบกำหนดทันทีและมีการชำระราคากัน ซึ่งอาจทำได้ทั้งวิธี physical settlement หรือวิธี cash settlement

(4) หากไม่เกิด credit event ข้อตกลงจะสิ้นสุดในวันครบกำหนดตามปกติ

**5.1.3 “ธุรกรรม first to default swaps (FTDS)”** หมายความว่า การซื้อขายข้อตกลงที่จะรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต เมื่อเกิด credit event ของสินทรัพย์รายใดรายหนึ่งในกลุ่มสินทรัพย์อ้างอิงที่กำหนดไว้ หรือสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับ reference entity ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งมีลักษณะดังนี้

(1) protection buyer จะชำระค่าธรรมเนียมให้ protection seller เพื่อแลกกับการที่ protection seller จะชำระเงินเพื่อชดเชยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อเกิด credit event ขึ้นกับสินทรัพย์ในกลุ่มของสินทรัพย์อ้างอิงที่กำหนดไว้รายใดรายหนึ่งเป็นรายแรก หรือสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับ reference entity รายนั้นตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

(2) การเกิด credit event ตามข้อ 5.1.3 (1) จะมีผลให้ข้อตกลงครบกำหนดทันทีและมีการชำระราคากันในส่วน of สินทรัพย์อ้างอิงรายที่เกิด credit event ซึ่งอาจกระทำได้ทั้งวิธี physical settlement หรือวิธี cash settlement

(3) หากไม่เกิด credit event ข้อตกลงจะสิ้นสุดในวันครบกำหนดตามปกติ

**5.1.4 “ธุรกรรม proportionate credit default swaps (PCDS)”** หมายความว่า การซื้อขายข้อตกลงที่จะรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต เมื่อเกิด credit event ขึ้นกับสินทรัพย์ในกลุ่มสินทรัพย์อ้างอิงที่กำหนดไว้ หรือสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับ reference entity รายนั้นตามที่กำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งมีลักษณะดังนี้



(1) protection buyer จะชำระค่าธรรมเนียมแก่ protection seller แลกกับการที่ protection seller จะชำระเงินเพื่อชดเชยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเมื่อเกิด credit event ขึ้นกับสินทรัพย์อ้างอิงแต่ละรายในกลุ่ม

(2) เมื่อเกิด credit event ขึ้นกับสินทรัพย์รายใดรายหนึ่งในกลุ่มจะมีการชำระราคากันเฉพาะในส่วนของสินทรัพย์รายนั้น ซึ่งอาจกระทำได้ทั้งวิธี physical settlement หรือวิธี cash settlement

(3) การเกิด credit event ตามข้อ 5.1.4 (2) ไม่มีผลให้ข้อตกลงครบกำหนด แต่ข้อตกลงจะครบกำหนดเมื่อเกิด credit event แก่สินทรัพย์ทุกรายในกลุ่มหรือเมื่อถึงวันที่ข้อตกลงสิ้นสุด

**5.2 รุขกรรม funded credit derivatives** หมายความว่า รุขกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ protection seller ชำระเงินเพื่อวางเป็นประกันในการรับความเสี่ยงของตนเอง ซึ่งได้แก่ รุขกรรมดังต่อไปนี้

**5.2.1 “รุขกรรม credit linked notes (CLN)”** หมายความว่า รุขกรรมที่ประกอบไปด้วยรุขกรรม 2 รุขกรรม คือ (ก) รุขกรรม credit default swaps และ (ข) รุขกรรมเงินกู้ยืมหรือซื้อขายตราสาร ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) protection seller ตามรุขกรรม credit default swaps นำเงินมาวางเป็นประกันแก่ protection buyer ผ่านการทำรุขกรรมการให้กู้ยืมหรือซื้อตราสารตั้งแต่วันเริ่มต้นของข้อตกลง

(2) protection seller ตามรุขกรรม credit default swaps จะได้รับดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนจากเงินให้กู้หรือลงทุนในตราสารเป็นอัตราอ้างอิงกับความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์อ้างอิงที่ตนเข้ารับประกัน

(3) เมื่อเกิด credit event ข้อตกลงจะครบกำหนดทันทีและ protection buyer ตามรุขกรรม credit default swaps ต้องส่งมอบ deliverable obligation ให้แก่ protection seller ตามวิธี physical settlement หรือจ่ายชำระเป็นเงินสดมูลค่าเทียบเท่ามูลค่าที่อาจเรียกคืนได้ของสินทรัพย์อ้างอิงนั้นให้แก่ protection seller ตามวิธี cash settlement โดยการชำระราคาดังกล่าวถือเป็นการชำระคืนเงินกู้หรือเงินตามตราสาร credit linked notes แล้วแต่กรณี

(4) หากไม่เกิด credit event ในระหว่างอายุสัญญา ข้อตกลงจะสิ้นสุดในวันครบกำหนดตามปกติ และ protection buyer ในฐานะผู้กู้ยืมหรือผู้ออกตราสาร จะต้องชำระคืนเงินต้นพร้อมผลตอบแทนเต็มจำนวนให้แก่ protection seller

**5.2.2 “ธุรกรรม total rate of return linked notes (TRORN)”** หมายความว่า ธุรกรรมที่ประกอบไปด้วยธุรกรรม 2 ธุรกรรม คือ (ก) ธุรกรรม total rate of return swaps และ (ข) ธุรกรรมเงินกู้ยืมหรือซื้อขายตราสาร ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) protection seller ตามธุรกรรม total rate of return swaps นำเงินมาวางเป็นประกันแก่ protection buyer ผ่านการทำธุรกรรมการให้กู้ยืมหรือซื้อตราสารตั้งแต่วันที่เริ่มต้นของข้อตกลง

(2) protection seller ตามธุรกรรม total rate of return swaps จะได้รับกระแสเงินสดของสินทรัพย์อ้างอิง อันได้แก่ ผลตอบแทนและส่วนที่เพิ่มขึ้น (ถ้ามี) ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อ้างอิงจากวันเริ่มต้นของสัญญาหรือการชำระราคาครั้งก่อนหน้าแล้วแต่กรณี เพื่อแลกกับการจ่ายผลตอบแทนในอัตราคงที่หรืออัตราลอยตัวที่อ้างอิงกับอัตราดอกเบี้ยตามที่จะตกลงกัน และส่วนที่ลดลง (ถ้ามี) ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อ้างอิงจากวันเริ่มต้นของสัญญาหรือการชำระราคาครั้งก่อนหน้าแล้วแต่กรณี

(3) เมื่อเกิด credit event ขึ้น จะมีผลให้ข้อตกลงครบกำหนดทันที และ protection buyer ตามธุรกรรม total rate of return swaps จะต้องจ่ายผลตอบแทนและส่วนที่เพิ่มขึ้น (ถ้ามี) ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อ้างอิงจากวันเริ่มต้นของสัญญาหรือการชำระราคาครั้งก่อนหน้าแล้วแต่กรณี โดยอาจส่งมอบ deliverable obligation ให้แก่ protection seller ตามวิธี physical settlement หรือจ่ายชำระเป็นเงินสดมูลค่าเทียบเท่ามูลค่าที่อาจเรียกคืนได้ของสินทรัพย์อ้างอิงนั้นให้แก่ protection seller ตามวิธี cash settlement โดยการชำระราคาดังกล่าวถือเป็นการชำระคืนเงินกู้หรือเงินตามตราสาร total rate of return linked notes แล้วแต่กรณี

(4) หากไม่เกิด credit event ในระหว่างอายุสัญญา ข้อตกลงจะสิ้นสุดในวันครบกำหนดตามปกติ และ protection buyer ในฐานะผู้กู้ยืมหรือผู้ออกตราสารจะต้องชำระคืนเงินต้นพร้อมผลตอบแทนเต็มจำนวนให้แก่ protection seller

**5.2.3 “ธุรกรรม first to default credit linked notes (FTDN)”** หมายความว่า ธุรกรรมที่ประกอบไปด้วยธุรกรรม 2 ธุรกรรม คือ (ก) ธุรกรรม first to default swaps และ (ข) ธุรกรรมเงินกู้ยืมหรือซื้อขายตราสาร ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) protection seller ตามธุรกรรม first to default swaps นำเงินมาวางเป็นประกันแก่ protection buyer ผ่านการทำธุรกรรมการให้กู้ยืมหรือซื้อตราสารตั้งแต่วันเริ่มต้นของข้อตกลง

(2) protection seller ตามธุรกรรม first to default swaps จะได้รับดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนจากเงินให้กู้หรือลงทุนในตราสารเป็นอัตราอ้างอิงกับความเสี่ยงด้านเครดิตของกลุ่มสินทรัพย์อ้างอิงที่ตนเข้ารับประกัน

(3) เมื่อเกิด credit event ขึ้นกับสินทรัพย์ในกลุ่มของสินทรัพย์อ้างอิงรายใดรายหนึ่งเป็นรายแรก หรือสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับ reference entity รายนั้นตามที่กำหนดไว้ในสัญญา จะมีผลให้ข้อตกลงครบกำหนดทันที และ protection buyer ตามธุรกรรม first to default swaps ต้องส่งมอบ deliverable obligation รายที่เกิด credit event ให้แก่ protection seller ตามวิธี physical settlement หรือจ่ายชำระเป็นเงินสดมูลค่าเทียบเท่ามูลค่าที่อาจเรียกคืนได้ของสินทรัพย์อ้างอิงรายนั้นให้แก่ protection seller ตามวิธี cash settlement โดยการชำระราคาดังกล่าวถือเป็น การชำระคืนเงินกู้หรือเงินตามตราสาร first to default credit linked notes แล้วแต่กรณี

(4) หากไม่เกิด credit event ในระหว่างอายุสัญญา ข้อตกลงจะสิ้นสุดในวันครบกำหนดตามปกติ และ protection buyer ในฐานะผู้กู้ยืมหรือผู้ออกตราสารจะต้องชำระคืนเงินต้นพร้อมผลตอบแทนเต็มจำนวนให้แก่ protection seller

**5.2.4 “ธุรกรรม proportionate credit linked notes (PCLN)”** หมายความว่า ธุรกรรมที่ประกอบไปด้วยธุรกรรม 2 ธุรกรรม คือ (ก) ธุรกรรม proportionate credit default swaps และ (ข) ธุรกรรมเงินกู้ยืมหรือซื้อขายตราสาร ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) protection seller ตามธุรกรรม proportionate credit default swaps นำเงินมาวางเป็นประกันแก่ protection buyer ผ่านการให้กู้ยืมหรือซื้อตราสารตั้งแต่วันเริ่มต้นของข้อตกลง

(2) protection seller ตามธุรกรรม proportionate credit default swaps จะได้รับดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนจากเงินให้กู้หรือลงทุนในตราสารเป็นอัตราที่อ้างอิงกับความเสี่ยงด้านเครดิตของกลุ่มสินทรัพย์อ้างอิงที่ตนเข้ารับประกัน

(3) เมื่อเกิด credit event ขึ้นกับสินทรัพย์รายใด protection buyer ตามธุรกรรม proportionate credit default swaps ต้องส่งมอบ deliverable obligation รายที่เกิด credit event ให้แก่ protection seller ตามวิธี physical settlement หรือจ่ายชำระเป็น

เงินสดมูลค่าเทียบเท่ามูลค่าที่อาจเรียกคืนได้ของสินทรัพย์อ้างอิงรายนั้นตามวิธี cash settlement ให้แก่ protection seller โดยการชำระราคาดังกล่าวถือเป็นการชำระคืนเงินกู้หรือเงินตามตราสาร proportionate credit linked notes แล้วแต่กรณี

(4) การเกิด credit event ตามข้อ 5.2.4 (3) ไม่มีผลให้ข้อตกลงครบกำหนด แต่ข้อตกลงจะครบกำหนดเมื่อเกิด credit event แก่สินทรัพย์ทุกรายในกลุ่มหรือเมื่อถึงวันที่ข้อตกลงสิ้นสุด

(5) หากไม่เกิด credit event แก่สินทรัพย์อ้างอิงบางรายในกลุ่มในระหว่างอายุสัญญา ข้อตกลงจะสิ้นสุดในวันครบกำหนดตามปกติ และ protection buyer ในฐานะผู้กู้ยืมหรือผู้ออกตราสารจะต้องชำระคืนเงินต้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์อ้างอิงรายที่ยังไม่เกิด credit event นั้นพร้อมผลตอบแทนเต็มจำนวนให้แก่ protection seller

## ตัวแปรอ้างอิงที่ได้รับอนุญาต

### 1. ตัวแปรอ้างอิงสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดและธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง

1.1 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์อ้างอิงตัวแปรได้ ดังนี้

1.1.1 อัตราดอกเบี้ย

1.1.2 อัตราแลกเปลี่ยน

1.1.3 ราคาตราสารหนี้ สกุลเงินบาท หรือสกุลเงินต่างประเทศที่มีการซื้อขายในตลาดซื้อขายคล่อง<sup>1</sup> ที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการในประเทศหรือต่างประเทศ และมีราคาที่เป็นมาตรฐานเผยแพร่เป็นปกติกับสาธารณชน

ทั้งนี้ ไม่อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์นำตราสารหนี้ที่นับเข้าเป็นเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์เองมาใช้อ้างอิงในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด เนื่องจากอาจเข้าข่ายเป็นการลดทุนโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย รวมทั้งอาจเกิดความไม่เป็นธรรมในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด หรือธนาคารพาณิชย์อาจไม่สามารถทำธุรกรรมเพื่อปิดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้

1.1.4 ราคาตราสารทุน ที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ที่เป็นที่ยอมรับและมีมาตรฐานในประเทศหรือต่างประเทศ และมีราคาที่เป็นมาตรฐานเผยแพร่เป็นปกติกับสาธารณชน

ทั้งนี้ ไม่อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์นำตราสารทุนของธนาคารพาณิชย์เอง หรือของธนาคารพาณิชย์อื่นมาใช้อ้างอิงในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด เนื่องจากอาจเข้าข่ายเป็นการลดทุนโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย หรืออาจเข้าข่ายเป็นการถือหุ้นธนาคารพาณิชย์อื่น ซึ่งขัดกับมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 รวมทั้งอาจเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ลงทุนหรือธนาคารพาณิชย์อาจไม่สามารถทำธุรกรรมเพื่อปิดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ เว้นแต่กรณีเป็นตราสารทุนของธนาคารพาณิชย์ที่เป็นองค์ประกอบของผลดำเนินงานของกองทุนหรือกองทรัสต์ ตามข้อ 1.1.7 และดัชนีทางการเงินที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ 1.1.8

<sup>1</sup> สินทรัพย์ทางการเงินจะถูกพิจารณาว่ามีการซื้อขายในตลาดซื้อขายคล่องหากสินทรัพย์นั้นมีราคาเสนอซื้อขายอยู่แพร่หลายและสม่ำเสมอ (readily and regularly available) จากตลาดซื้อขาย ผู้ค้า นายหน้า กลุ่มผู้เล่นในอุตสาหกรรม บริการกำหนดราคา (pricing service) หรือหน่วยงานกำกับดูแล และราคาเหล่านั้นต้องแสดงถึงราคาตลาดตามการค้ำปกิตที่เกิดขึ้นตามจริงและเป็นประจำ

1.1.5 ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ (commodity) ที่มีการซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้า<sup>1</sup> ไม่ว่าจะเป็นตลาดทันที (spot market) หรือตลาดสินค้าล่วงหน้า (commodity futures) ที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการในประเทศหรือต่างประเทศ และมีราคาที่เป็นมาตรฐานเผยแพร่เป็นปกติกับสาธารณชน รวมทั้งธนาคารพาณิชย์ต้องมีคู่สัญญาหรือมีเครือข่ายที่มีศักยภาพที่ธนาคารพาณิชย์สามารถทำธุรกรรมเพื่อบริหารความเสี่ยงด้านราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ได้ในทันที และธุรกรรมที่อ้างอิงราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่ทำการส่งมอบและชำระส่วนต่างของราคาเทียบเท่าเป็นเงินสด (cash settlement) เท่านั้น

1.1.6 เครดิต โดยไม่รวมถึงการอ้างอิงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ (credit event)<sup>2</sup>

1.1.7 ผลดำเนินงานของกองทุนหรือกองทรัสต์ ที่ลงทุนในตัวแปรอ้างอิงที่กำหนดในข้อ 1.1.1 ถึง 1.1.6 ซึ่งมีหน่วยงานของทางการกำกับดูแล ทั้งนี้ ให้รวมถึงกองทุนหรือกองทรัสต์ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ต่อไปนี้ด้วย

(1) กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure fund: IFF) และทรัสต์เพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure trust: IFT)

(2) กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ (property fund) และกองทรัสต์เพื่อจัดการอสังหาริมทรัพย์ (real estate investment trust: REIT)

1.1.8 ดัชนีทางการเงินที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ดังนี้

(1) คำนวณโดยใช้ตัวแปรอ้างอิงที่กำหนดในข้อ 1.1.1 ถึง 1.1.7

(2) ถูกพัฒนาโดยสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ

(3) มีการเสนอราคาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกวันผ่านสื่อที่เสนอข่าวที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ และ

(4) มีการกำหนดวิธีการคำนวณไว้อย่างชัดเจน โดยระบุแหล่งข้อมูลของตัวแปรและปัจจัยที่นำมาใช้ในการคำนวณ ทั้งนี้ ตัวแปรและปัจจัยที่นำมาใช้ในการคำนวณดังกล่าวต้อง

<sup>2</sup> ยกเว้นธุรกรรม credit-linked interest rate swaps และ credit-linked cross currency swap ที่ธนาคารพาณิชย์ทำกับคู่สัญญาที่ต้องการบริหารความเสี่ยง และมีภาระสอดคล้อง เช่น คู่สัญญาของธนาคารพาณิชย์มีฐานะในตราสารหนี้ และต้องการทำธุรกรรม credit-linked IRS swap เพื่อบริหารความเสี่ยงด้านดอกเบี้ย ซึ่งกำหนดเงื่อนไขให้ธุรกรรมดังกล่าวสิ้นสุดลงโดยอ้างอิงความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ออกตราสารหนี้ เป็นต้น

มีการเคลื่อนไหวตามสภาวะตลาดอย่างเป็นอิสระ โดยไม่มีบุคคลใดสามารถมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของตัวแปร ปัจจัย หรือดัชนีทางการเงินนั้นได้

1.2 ธนาคารพาณิชย์ต้องสามารถแสดงเอกสารหลักฐานว่าได้มีการพิจารณาคุณสมบัติของตราสารหนี้ ตราสารทุน สินค้าโภคภัณฑ์ หรือดัชนีทางการเงิน อย่างครบถ้วนแล้ว เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ หรือจัดส่งเอกสารหลักฐานให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อมีการร้องขอ

## 2. สินทรัพย์หรือภาระผูกพันอ้างอิงสำหรับอนุพันธ์ด้านเครดิต

ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตอ้างอิงสินทรัพย์หรือภาระผูกพันได้ทุกประเภท ทั้งสินทรัพย์อ้างอิงรายใดรายหนึ่งหรือกลุ่มสินทรัพย์อ้างอิงที่กำหนดไว้ ยกเว้นสินทรัพย์หรือภาระผูกพันที่เป็นธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดหรือธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝงที่อ้างอิงตัวแปรนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตและธุรกรรมเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ (บัญชีมาร์จิน)

## คู่สัญญา

### 1. คู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดและธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง

ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดและธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝงได้กับคู่สัญญาทุกประเภท โดยมีเงื่อนไขดังนี้

1.1 กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในเอกสารแนบ 4 ข้อ 1.1.5 หรือตัวแปรอ้างอิงในข้อ 1.1.7 และ ข้อ 1.1.8 ที่มีราคาสินค้าโภคภัณฑ์เป็นองค์ประกอบ (ยกเว้นธุรกรรมที่อ้างอิงราคาทองคำ หรือตัวแปรอ้างอิงที่มีราคาทองคำเป็นองค์ประกอบ) ธนาคารพาณิชย์ต้องทำธุรกรรมดังกล่าวกับคู่สัญญาที่ต้องการบริหารความเสี่ยงจากราคาสินค้าโภคภัณฑ์เท่านั้น

ทั้งนี้ ธุรกรรมที่ธนาคารพาณิชย์ต้องการทำเพื่อบริหารความเสี่ยงของตนเองจากราคาสินค้าโภคภัณฑ์ สามารถทำได้กับคู่สัญญาที่เป็นธนาคารพาณิชย์หรือผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ

อนึ่ง ธุรกรรมที่ทำเพื่อบริหารความเสี่ยงจะต้องมีลักษณะ คือ มีลักษณะความเสี่ยง (risk profile) ด้านตลาดในทางตรงกันข้ามกับฐานะที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง (hedged exposure) ที่มีอยู่ก่อน และราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่ใช้เป็นตัวแปรอ้างอิงจะต้องเป็นสินค้าชนิดเดียวกับฐานะที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง ซึ่งหากเป็นสินค้าต่างชนิดกัน ธนาคารพาณิชย์ต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าการทำธุรกรรมดังกล่าวสามารถลดความเสี่ยงของฐานะที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงได้อย่างมีนัยสำคัญ

1.2 กรณีที่ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝงในฐานะผู้กู้ยืมและคู่สัญญาเป็นผู้ลงทุนรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการชำระคืนเงินต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ณ วันครบกำหนดอายุสัญญา โดยธนาคารพาณิชย์ต้องชี้แจงข้อเท็จจริงให้ผู้ลงทุนรายย่อยทราบถึงเงื่อนไขการชำระคืนเงินต้นในกรณีต่าง ๆ รวมถึงในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ดำเนินกิจการ ซึ่งผู้ลงทุนรายย่อยอาจไม่ได้รับชำระคืนเงินต้นตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้

ทั้งนี้ ยกเว้นในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝงที่ให้สิทธิผู้ลงทุนรายย่อยในการชำระคืนหรือรับชำระคืนเงินต้นหรือผลตอบแทนเป็นตราสารหนี้หรือ



ตราสารทุน หรือให้สิทธิผู้ลงทุนรายย่อยในการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ กับผู้ลงทุนรายย่อยที่มีภาระสอดคล้อง<sup>1</sup>

1.3 กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแลกเปลี่ยนในในฐานะผู้กู้ยืม โดยมีการออกตราสารหนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องระบุเงื่อนไขห้ามโอนเปลี่ยนมือ ยกเว้นในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกสามารถควบคุมดูแลการโอนเปลี่ยนมือให้อยู่ภายในขอบเขตของกลุ่มคู่สัญญาที่กำหนด

อนึ่ง ธนาคารพาณิชย์ต้องสามารถแสดงเอกสารหลักฐานว่าได้พิสูจน์การทำธุรกรรมอนุพันธ์อ้างอิงราคาสินค้าโภคภัณฑ์ต่างชนิดตามข้อ 1.1 หรือได้มีการชี้แจงให้ลูกค้าทราบตามข้อ 1.2 เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ หรือจัดส่งเอกสารหลักฐานให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อมีการร้องขอ

## 2. คู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต

ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตกับคู่สัญญาที่เป็นผู้ลงทุนได้ทุกประเภท ตามเงื่อนไขดังนี้

### 2.1 ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมในฐานะ protection buyer ได้กับ

2.1.1 ผู้ลงทุนสถาบัน แต่ไม่รวมถึงธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

2.1.2 ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และคู่สัญญาประเภทอื่น สามารถทำได้เฉพาะธุรกรรม funded credit derivatives ทั้งนี้ ในกรณีคู่สัญญาเป็นผู้ลงทุนรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการชำระคืนเงินต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ณ วันที่เกิด credit event หรือวันครบกำหนดสัญญา โดยธนาคารพาณิชย์ต้องชี้แจงข้อเท็จจริงให้ผู้ลงทุนรายย่อยทราบถึงเงื่อนไขการชำระคืนเงินต้นในกรณีต่าง ๆ รวมถึงในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ดำเนินกิจการ ซึ่งผู้ลงทุนรายย่อยอาจไม่ได้รับชำระคืนเงินต้นตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้

<sup>1</sup> ผู้ให้กู้ยืมมีภาระต้องนำตราสารหนี้ ตราสารทุน หรือเงินตราต่างประเทศที่จะได้รับชำระคืนจากธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแลกเปลี่ยน ไปส่งมอบในธุรกรรมอื่น ๆ หรือให้กับบุคคลอื่น ๆ โดยตราสารหนี้หรือตราสารทุนจะต้องเป็นตราสารเดียวกันกับที่จะนำไปส่งมอบ เช่นเดียวกับเงินตราต่างประเทศที่จะต้องเป็นสกุลเดียวกับที่จะนำไปส่งมอบ

## 2.2 ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมในฐานะ protection seller ได้กับ

2.2.1 ผู้ลงทุนสถาบัน แต่ไม่รวมถึงธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

2.2.2 ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และ คู่สัญญาประเภทอื่น ที่มีภาระความเสี่ยงด้านเครดิตจากสินทรัพย์อ้างอิงและต้องการทำธุรกรรม อนุพันธ์ด้านเครดิตเพื่อบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์อ้างอิงนั้นเท่านั้น โดยธนาคารพาณิชย์ จะต้องตรวจสอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับภาระอ้างอิงดังกล่าว

2.3 กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรม funded credit derivatives ในฐานะ protection buyer โดยมีการออกตราสารหนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องระบุงำหนดให้ห้ามเปลี่ยนมือ ยกเว้น ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกสามารถควบคุมดูแลการโอนเปลี่ยนมือให้อยู่ภายในขอบเขตของกลุ่ม คู่สัญญาที่กำหนด

อนึ่ง ธนาคารพาณิชย์ต้องสามารถแสดงเอกสารหลักฐานว่าได้มีการชี้แจงให้ลูกค้าทราบ ตามข้อ 2.1.2 หรือได้ตรวจสอบเอกสารตามข้อ 2.2.2 เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถ ตรวจสอบได้ หรือจัดเอกสารหลักฐานให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อมีการร้องขอ

## นโยบายการทำธุรกรรมอนุพันธ์และการบริหารความเสี่ยง

ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การทำธุรกรรมอนุพันธ์และการบริหารความเสี่ยง โดยให้คณะกรรมการธนาคารและผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่ในการดูแลอย่างใกล้ชิดให้การทำธุรกรรมอนุพันธ์เป็นไปตามนโยบายและกลยุทธ์ และดูแลให้ธนาคารพาณิชย์มีการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะ ปริมาณ และความซับซ้อนของการทำธุรกรรม ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

### 1. บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการธนาคารและผู้บริหารระดับสูง

คณะกรรมการธนาคารต้องดูแลให้ธนาคารพาณิชย์มีนโยบายและกลยุทธ์ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ นโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายในและตรวจสอบภายใน รวมถึงการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ และนำผลการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับจากการตรวจสอบประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทยมาประกอบการพิจารณาทบทวนนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการธนาคารต้องอนุมัติหรืออาจมอบหมายอำนาจการอนุมัติในเรื่องดังกล่าวข้างต้นให้แก่คณะกรรมการชุดย่อยหรือผู้บริหารระดับสูงที่เหมาะสมและเชี่ยวชาญ ตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยเรื่องธรรมาภิบาลของสถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจทางการเงิน และที่แก้ไขเพิ่มเติม

### 2. นโยบายการทำธุรกรรมอนุพันธ์

#### 2.1 นโยบายและกลยุทธ์ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์

ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการทำอนุพันธ์ที่สอดคล้องกับลักษณะ ปริมาณ และความซับซ้อนของอนุพันธ์ โดยจะต้องพิจารณาถึงลักษณะความเสี่ยง (risk profile) ฐานะการเงิน เงินกองทุน และสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งความพร้อมของระบบงานและบุคลากรในการรองรับการทำธุรกรรมอนุพันธ์และการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนโยบายและกลยุทธ์ดังกล่าวต้องมีรายละเอียดครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่

2.1.1 ขอบเขตและลักษณะธุรกรรมอนุพันธ์ที่ได้รับอนุมัติให้สามารถทำได้

2.1.2 ปริมาณหรือเพดานสูงสุดในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ฐานะความเสี่ยง และภาวะตลาดและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

2.1.3 ลำดับชั้นในการอนุมัติการทำธุรกรรมอนุพันธ์โดยบุคคลที่มีอำนาจแต่ระดับ (authorized derivatives activities)

2.1.4 ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ รวมถึงการบริหารความเสี่ยงดังกล่าว

2.1.5 ประเภทข้อมูลที่ต้องรายงานและความถี่ในการรายงานข้อมูลต่อคณะกรรมการธนาคาร คณะกรรมการชดเชย และผู้บริหารระดับสูงที่เหมาะสมและเชี่ยวชาญ เพื่อให้มีข้อมูลอย่างทันกาลและเพียงพอต่อการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบได้อย่างสมบูรณ์

ทั้งนี้ ในหัวข้อข้างต้นอาจแบ่งประเภทตามความเหมาะสม เช่น ประเภทธุรกรรม ตัวแปรหรือสินทรัพย์อ้างอิงที่ได้รับอนุญาต สกุลเงิน ระยะเวลา คู่สัญญา หรือจำนวนเงินขั้นสูงหรือขั้นต่ำ เป็นต้น

## 2.2 การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์

ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ทุกประเภทก่อนทำธุรกรรมอนุพันธ์ โดยข้อมูลดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าฝ่ายงานหรือสายงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการชดเชยหรือผู้บริหารระดับสูงที่เหมาะสมและเชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการธนาคารก่อนเริ่มทำธุรกรรมนั้น ๆ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวต้องมีรายละเอียดครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

2.2.1 ลักษณะและโครงสร้างของธุรกรรมอนุพันธ์

2.2.2 ความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 ลูกค้ำกลุ่มเป้าหมายและการพิจารณาความเหมาะสมของลูกค้ำ

2.2.4 วิธีการประเมินราคาและมูลค่ายุติธรรม

2.2.5 ขั้นตอนในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องกำหนดรายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยงของธุรกรรม การวิเคราะห์ความเหมาะสมของคู่สัญญาในการเข้าทำธุรกรรม การตรวจสอบภาระสอดคล้องของลูกค้ำ การตรวจสอบความเสี่ยงของคู่สัญญาก่อนและหลังการเข้าทำธุรกรรม การตรวจสอบระดับความเสี่ยงปัจจุบัน ของธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม การตรวจสอบเพดานคงเหลือก่อนทำธุรกรรม การอนุมัติการทำธุรกรรมโดยบุคคลที่มีอำนาจตามลำดับชั้น การให้ข้อมูลลูกค้ำ การบันทึกธุรกรรมลงใน

ระบบงาน การตรวจสอบความถูกต้องของการทำธุรกรรม การยืนยันธุรกรรม และการจัดทำเอกสารหลักฐาน และลงนามโดยผู้มีอำนาจดำเนินการ เป็นต้น

2.2.6 รายละเอียดอื่น ที่ครอบคลุมถึงอำนาจในการอนุมัติของผู้บริหารแต่ละระดับ วิธีการบันทึกบัญชี วิธีการทางภาษีอากร การพิจารณาประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมถึงกรณีเกิดความเสียหายเกินกว่าเพดานที่กำหนด

2.2.7 แนวทางในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลข้างต้นต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุดย่อยหรือผู้บริหารระดับสูงที่เหมาะสมและเชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการธนาคาร ก่อนทุกครั้ง นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดเก็บข้อมูลข้างต้นไว้เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ตรวจสอบ หรือจัดส่งเอกสารหลักฐานให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อมีการร้องขอ

### 3. การบริหารความเสี่ยงสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

ธนาคารพาณิชย์ต้องมีระบบงานรองรับกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ตั้งแต่ระบุ วัด ควบคุม ติดตาม ไปจนถึงรายงานความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับลักษณะความเสี่ยง และความซับซ้อนของธุรกรรมอนุพันธ์ รวมถึงฐานะการเงิน เงินกองทุน และสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามข้อกำหนดเพิ่มเติม ดังนี้

3.1 ธนาคารพาณิชย์ต้องระบุความเสี่ยงโดยพิจารณาและวิเคราะห์จากข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น

3.1.1 ลักษณะและโครงสร้างธุรกรรมอนุพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะและโครงสร้างที่ไม่เป็นมาตรฐาน มีความซับซ้อน หรือมีการ leverage ความเสี่ยง เช่น ความเสี่ยงจากการทำธุรกรรม options<sup>1</sup> ความเสี่ยงจาก digital risk ความเสี่ยงจากการที่สัญญาามี barriers<sup>2</sup> และความเสี่ยงในการกระจุกตัวของราคาใช้สิทธิและวันครบกำหนด เป็นต้น

3.1.2 ตัวแปรอ้างอิง สินทรัพย์อ้างอิงแต่ละตัวหรือกลุ่มของสินทรัพย์อ้างอิง เช่น ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ย ความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ความเสี่ยงด้านราคาตราสารทุน

<sup>1</sup> เช่น Delta, Vega, Gamma, Theta, Rho และ Higher Order Greeks เป็นต้น

<sup>2</sup> เช่น knock in หรือ knock out เป็นต้น

ความเสี่ยงด้านราคาตราสารหนี้ ความเสี่ยงด้านราคาสินค้าโภคภัณฑ์ และความเสี่ยงด้านเครดิตจากสินทรัพย์อ้างอิง เป็นต้น

3.1.3 คู่สัญญา เช่น ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา (counterparty credit risk) ทั้ง pre-settlement risk และ settlement risk ความเสี่ยงจากพฤติกรรมของคู่สัญญา (behavioral risk) ที่อาจใช้สิทธิตามข้อตกลงในสัญญาธุรกรรมอนุพันธ์อันเนื่องมาจากปัจจัยอื่นนอกเหนือจากผลกำไรหรือขาดทุนของธุรกรรมอนุพันธ์<sup>3</sup> เป็นต้น

3.1.4 ค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ต่าง ๆ รวมทั้งค่าสหสัมพันธ์ของสินทรัพย์หรือตัวแปรที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงกับคู่สัญญาซึ่งอาจมีผลให้การป้องกันความเสี่ยงดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ความเสี่ยงจากค่าสหสัมพันธ์ของตระกร้าของตัวแบ่งอ้างอิง (basket) และความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่ตัวแปรอ้างอิงที่ไม่ได้อยู่บนสกุลเงินเดียวกันกับมูลค่าตามสัญญา (quanto risk)

3.1.5 ความเสี่ยงคงเหลือที่เกิดจากความไม่สอดคล้องกันของการป้องกันความเสี่ยง

3.1.6 ทิศทางและแนวโน้มของปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ รวมถึงสภาพคล่องของตลาดในการบริหารความเสี่ยงของธุรกรรมนั้น ๆ

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องมีระบบงานรองรับการบริหารความเสี่ยงข้างต้นทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ นอกจากนี้ หากธนาคารพาณิชย์บริหารความเสี่ยงแบบ back-to-back ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงโอกาสที่ไม่สามารถยกเลิกฐานะในฝั่งใดฝั่งหนึ่งได้หากคู่สัญญาของฐานะในฝั่งตรงกันข้ามต้องการยกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดอายุ

3.2 ธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินมูลค่ายุติธรรม (mark-to-market) ของธุรกรรมอนุพันธ์อย่างเหมาะสม ชัดเจน และสะท้อนมูลค่าตลาดที่แท้จริง รวมถึงเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หากยังไม่มีมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทยในเรื่องใด ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

อนึ่ง ธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินมูลค่ายุติธรรมของยอดคงค้างทุกสิ้นวันทำการอย่างไว้ที่ สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงของฐานะในบัญชีเพื่อการธนาคาร (banking

<sup>3</sup> เช่น กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรม “foreign exchange pro-rata (หรือ multiple fixing) forwards” หรือ “foreign exchange flexible forwards” ซึ่งธนาคารพาณิชย์มีความเสี่ยงจากความคลาดเคลื่อนในการประเมินมูลค่ายุติธรรมและความคลาดเคลื่อนในการประเมินความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากพฤติกรรมของคู่สัญญาที่อาจใช้สิทธิได้มากกว่า 1 ครั้ง ณ เวลาใดก็ได้ ก่อนวันสิ้นสุดสัญญา เป็นต้น

book) และธุรกรรมอนุพันธ์ที่ธนาคารพาณิชย์ได้บริหารความเสี่ยงแบบ back-to-back ซึ่งไม่มีความเสี่ยงด้านตลาดเหลืออยู่นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยผ่อนผันให้ธนาคารพาณิชย์ประเมินมูลค่ายุติธรรมของธุรกรรมอนุพันธ์ข้างต้นนั้นในทุกวันสิ้นเดือนแทน

3.3 ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดเพดานความเสี่ยง (risk limit) ต่าง ๆ เช่น stop loss limit, Delta limit, Gamma limit, Vega limit, correlation risk limit เป็นต้น ตลอดจนเพดานที่เกี่ยวข้องกับการกระจุกตัวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การกระจุกตัวในสินทรัพย์อ้างอิงประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงรายใดรายหนึ่ง อุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง หรือภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง เป็นต้น ให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เพื่อควบคุมหรือลดความเสี่ยง รวมถึงติดตามความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมและทันกาล ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะต้องมีการรายงานต่อคณะกรรมการธนาคารผ่านทางคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ทั้งกรณีปกติและกรณีระดับความเสี่ยงเกินเพดานความเสี่ยงที่กำหนดไว้

3.4 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการทบทวนและปรับปรุงระบบงานในการบริหารความเสี่ยงและเพดานความเสี่ยง (risk limit) ให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ฐานะความเสี่ยง และภาวะตลาดและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

3.5 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการเลือกใช้วิธีบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับความเสี่ยงที่ธนาคารพาณิชย์มี เช่น Delta/Vega/Gamma hedging และ dynamic/static replication portfolio เป็นต้น ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์ ทบทวน และปรับสัดส่วน (re-balance) ฐานะในตัวแปรแต่ละประเภท (asset allocation) ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและทิศทางของภาวะตลาดเงิน ตลาดอัตราแลกเปลี่ยน ตลาดทุน ตลาดตราสารหนี้ และตลาดสินค้าโภคภัณฑ์

3.6 ธนาคารพาณิชย์ต้องสามารถบริหารการลงทุนในลักษณะ portfolio model ที่สามารถวิเคราะห์จัดสรรอัตราส่วนการลงทุนในตัวแปรแต่ละประเภท (asset allocation) ซึ่งครอบคลุมค่าสัมพันธระหว่างตัวแปรแต่ละประเภทด้วย เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ โดยแบบจำลองจะต้องสามารถวัดและคาดการณ์ผลตอบแทนจากการลงทุนในตัวแปรแต่ละประเภท และผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนในลักษณะ portfolio ได้อย่างน้อยทุกวัน

3.7 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการทดสอบประสิทธิภาพ ความถูกต้องและแม่นยำของระบบงานบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นอิสระ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น มีการทดสอบ back test อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

3.7 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการเลือกใช้วิธีบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับความเสี่ยงที่ธนาคารพาณิชย์มี เช่น Delta/Vega/Gamma hedging และ dynamic/static replication portfolio เป็นต้น ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์ ทบทวน และปรับสัดส่วน (re-balance) ฐานะในตัวแปรแต่ละประเภท (asset allocation) ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและทิศทางของภาวะตลาดเงิน ตลาดอัตราแลกเปลี่ยน ตลาดทุน ตลาดตราสารหนี้ และตลาดสินค้าโภคภัณฑ์

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะผ่อนผันให้ธนาคารพาณิชย์ที่ยังไม่สามารถทำตามข้อกำหนดเพิ่มเติมในข้อ 3.5 ถึง 3.7 ข้างต้นได้อย่างครบถ้วนเฉพาะกรณีที่ธนาคารพาณิชย์บริหารความเสี่ยงธุรกรรมอนุพันธ์แบบ back-to-back เท่านั้น แต่ธนาคารพาณิชย์จะต้องมีแนวทางที่เหมาะสมและชัดเจนในการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา



## นโยบายการดูแลลูกค้า

ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายการดูแลลูกค้าสำหรับการทำธุรกรรมอนุพันธ์ โดยคณะกรรมการธนาคารและผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่ดูแลให้ธนาคารพาณิชย์มีการดูแลลูกค้าให้ได้รับบริการอย่างเหมาะสม ตั้งแต่ก่อนเริ่มทำธุรกรรมอนุพันธ์จนถึงภายหลังการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ซึ่งครอบคลุมทั้งการวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า การเปิดเผยข้อมูลแก่ลูกค้า การรับข้อร้องเรียน และการแก้ไขปัญหาให้แก่ลูกค้า การควบคุมภายใน รวมถึงความพร้อมด้านระบบงานและบุคลากร ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

### 1. บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการธนาคารและผู้บริหารระดับสูง

คณะกรรมการธนาคารต้องดูแลให้ธนาคารพาณิชย์มีนโยบายการดูแลลูกค้า สำหรับการทำธุรกรรมอนุพันธ์ และขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลลูกค้าสอดคล้องกับนโยบายที่กำหนด โดยคณะกรรมการธนาคารต้องอนุมัติหรือมอบหมายอำนาจการอนุมัติในเรื่องดังกล่าวข้างต้นให้แก่คณะกรรมการชดเชยหรือผู้บริหารระดับสูงที่เหมาะสมและเชี่ยวชาญ ตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยเรื่องธรรมาภิบาลของสถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจทางการเงิน และที่แก้ไขเพิ่มเติม

### 2. ก่อนเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์แก่ลูกค้า

#### 2.1 การรู้จักและทราบตัวตนที่แท้จริงของลูกค้า

##### 2.1.1 หลักการ

ธนาคารพาณิชย์ต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า โดยทำ Know Your Customer (KYC) ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้ทราบถึงตัวตนที่แท้จริงของลูกค้า

##### 2.1.2 ข้อกำหนดเพิ่มเติม

ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้ได้มาซึ่งรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

(1) ลักษณะและสถานะของการประกอบธุรกิจ ตำแหน่งหรืออาชีพของลูกค้า

(2) วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ของลูกค้า เช่น เพื่อป้องกันความเสี่ยง เพื่อการลงทุน หรือเพื่อลดต้นทุน เป็นต้น รวมถึงระยะเวลาการทำหรือลงทุนในธุรกรรมอนุพันธ์

(3) ระดับความเสี่ยงที่ลูกค้ายอมรับได้

(4) ฐานะการดำเนินงานหรือฐานะการเงินของลูกค้า

(5) การลงทุนของลูกค้าทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมถึงประสบการณ์และความรู้ความชำนาญในธุรกรรมอนุพันธ์ของลูกค้า ทั้งนี้ ในกรณีที่ลูกค้าเป็นนิติบุคคล ให้พิจารณาจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจทำธุรกรรม ซึ่งอย่างน้อยต้องเป็นระดับผู้รับผิดชอบสูงสุดในด้านการเงินของนิติบุคคลนั้น หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้มีอำนาจลงนามในการทำธุรกรรม

(6) ข้อมูลอื่น ๆ ที่ควรทราบ เช่น ภาระการค้ำประกัน และความต้องการสภาพคล่อง เป็นต้น

## 2.2 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า (client suitability analysis)

### 2.2.1 หลักการ

ธนาคารพาณิชย์ต้องวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า โดยนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ประกอบการเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์ที่สอดคล้องกับความรู้ความชำนาญ ฐานะการดำเนินงานหรือฐานะการเงินของลูกค้า วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ของลูกค้า และขอบเขตธุรกรรมอนุพันธ์ที่ลูกค้าสามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ตลอดจนความซับซ้อนของธุรกรรมอนุพันธ์

### 2.2.2 ข้อกำหนดเพิ่มเติม

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าตามข้อ 2.1.2 มาวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้าอย่างถี่ถ้วน เพื่อธนาคารพาณิชย์จะได้เลือกสรรธุรกรรมอนุพันธ์ที่จะเสนอหรือให้บริการได้อย่างเหมาะสมกับข้อมูลของลูกค้า (client's profile) โดยธนาคารพาณิชย์ควรมีการประเมินความสามารถของลูกค้าในการทำความเข้าใจในธุรกรรมอนุพันธ์และธุรกรรมอนุพันธ์ที่ธนาคารพาณิชย์จะนำเสนอแก่ลูกค้า เช่น การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

ทั้งนี้ กรณีธนาคารพาณิชย์มีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า ธนาคารพาณิชย์ควรติดตามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอ ทุกรายก็ดี ธนาคารพาณิชย์อาจปฏิเสธการให้บริการแก่ลูกค้าหากข้อมูลยังไม่เพียงพอ ไม่ชัดเจน หรือไม่ปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ

(2) ธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า ทั้งนี้ หากธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีความเหมาะสมกับลูกค้าได้ ต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบโดยเร็ว หรือหากข้อมูลของลูกค้าให้ไม่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า ธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบว่า การนำเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์นั้น ธนาคารพาณิชย์ได้ประเมินบนพื้นฐานข้อมูลของลูกค้าที่ให้ข้อมูลไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการให้บริการลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติได้ตามข้อ 5.1

### 3. ระหว่างการเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์แก่ลูกค้า

#### 3.1 การเปิดเผยข้อมูลแก่ลูกค้า (disclosure)

##### 3.1.1 หลักการ

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ที่ลูกค้าต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน รวมถึงไม่บิดเบือนสร้างแรงจูงใจให้ลูกค้าทำธุรกรรมอนุพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ลูกค้ามีข้อมูลเพียงพอใช้ประกอบการตัดสินใจในการทำธุรกรรมอนุพันธ์เองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ขั้นต่ำที่ต้องเปิดเผยตามข้อ 3.1.1 (1) ได้แก่ ลักษณะธุรกรรมอนุพันธ์และการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ราคา ประโยชน์ ความเสี่ยง การ leverage ความเสี่ยง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ขอบเขตความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และสถานะตลาดในปัจจุบัน รวมทั้งต้องกล่าวถึงข้อมูลสำคัญในส่วนต่าง ๆ ของสัญญาหรือเอกสารข้อมูลอื่นที่ลูกค้าต้องศึกษาโดยละเอียดด้วย

ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวต้องแสดงความชัดเจนทั้งในด้านที่ลูกค้าได้ประโยชน์และด้านที่ลูกค้าเสียประโยชน์ โดยไม่เน้นเฉพาะจุดที่ลูกค้าได้รับประโยชน์แต่มีความไม่ชัดเจนในส่วนที่ลูกค้าอาจเสียประโยชน์ในสถานะที่ตลาดไม่เอื้ออำนวย

(3) รูปแบบของการเปิดเผยข้อมูลต้องตรงประเด็น ไม่ซับซ้อน ไม่กำกวม และใช้ภาษาที่ง่าย ซึ่งลูกค้าสามารถทำความเข้าใจได้และไม่ทำให้ลูกค้าเข้าใจผิดในสาระสำคัญของธุรกรรมอนุพันธ์ ทั้งนี้ หากจำเป็นต้องใช้คำศัพท์เฉพาะ (jargon หรือ technical term) ควรมีการอธิบายความหมายให้ลูกค้าทราบอย่างชัดเจน

(4) ธนาคารพาณิชย์ต้องให้ความช่วยเหลือลูกค้าในการทำความเข้าใจ ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ โดยธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดโอกาสให้ลูกค้าสอบถามข้อมูลใน รายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ และต้องอำนวยความสะดวกให้ลูกค้าได้รับข้อมูลที่สอบถาม ก่อนที่จะมีการตกลงทำธุรกรรมอนุพันธ์

(5) กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแลกเปลี่ยน หรือธุรกรรม funded credit derivatives ในฐานะผู้กู้ยืมธนาคารพาณิชย์ต้องไม่ใช่คำว่า “เงินฝาก” ในการนำเสนอธุรกรรม รวมถึงต้องชี้แจงข้อเท็จจริงให้ผู้กู้ยืมทราบว่าธุรกรรมดังกล่าวไม่ใช่ “เงินฝาก” และไม่ได้รับการคุ้มครองจากสถาบันคุ้มครองเงินฝาก เพื่อไม่ให้ผู้กู้ยืมเข้าใจผิด ทั้งนี้ กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมข้างต้นในฐานะผู้กู้ยืมที่มีการเสนอขายในต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์สามารถทำธุรกรรมที่ใช้คำว่า “เงินฝาก” ได้

### 3.1.2 ข้อกำหนดเพิ่มเติม

ธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบของเอกสารสรุปข้อมูลสำคัญ (quick guide) ซึ่งเป็นเอกสารแสดงถึงข้อมูลที่สำคัญและจำเป็น นอกจากนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์จัดทำ เอกสารข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการทำธุรกรรมอนุพันธ์และข้อมูลอื่นที่ลูกค้าควรทราบ พร้อมกับ ระบุแหล่งข้อมูลในแต่ละเรื่องในเอกสารข้อมูลทั้งหมดที่ลูกค้าจะศึกษาเพิ่มเติมได้ เพื่อให้ลูกค้าใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อ 3.1.1 (2) ดังต่อไปนี้

#### (1) ข้อมูลทั่วไป

(1.1) ข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ เช่น ชื่อที่อยู่ สถานที่ตั้งของ สำนักงาน หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ช่วงเวลาและช่องทางหรือวิธีการที่ลูกค้าสามารถติดต่อหรือส่งข้อ ร้องเรียนได้สะดวก เป็นต้น

(1.2) ประเภทของบริการ ผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ ที่ธนาคาร พาณิชย์ให้บริการ ซึ่งอาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ถูกลงกว่าหรือซับซ้อนน้อยกว่า เพื่อเป็นทางเลือกแก่ลูกค้า ในการพิจารณาทำธุรกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของลูกค้าเอง โดยอาจ ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลในรายละเอียดของแต่ละธุรกรรม

#### (2) ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์

(2.1) ประเภทและโครงสร้างของธุรกรรมอนุพันธ์ สินทรัพย์หรือตัวแปร ทางการเงินที่ใช้อ้างอิง เหตุผลในการนำเสนอธุรกรรมอนุพันธ์นั้นและความเหมาะสมกับข้อมูลของลูกค้า

(client's profile) ทั้งนี้ กรณีธุรกรรมอนุพันธ์มีความซับซ้อน ธนาคารพาณิชย์อาจพิจารณาใช้องค์ประกอบย่อยของธุรกรรมอนุพันธ์ในการอธิบาย เพื่อความชัดเจนและง่ายแก่การทำความเข้าใจของลูกค้า

(2.2) ผลตอบแทนและกำไรหรือขาดทุนที่ลูกค้าจะได้รับจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ รวมถึงรายละเอียดวิธีการคำนวณผลตอบแทนกำไรหรือขาดทุนดังกล่าว

(2.3) ข้อมูลการวิเคราะห์ความเสี่ยงในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ขอบเขตความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในสถานะที่ตลาดมีการเปลี่ยนแปลงไป ระยะเวลาที่ลูกค้าต้องรับภาระความเสี่ยงในความเสียหายที่เกิดจากธุรกรรมอนุพันธ์นั้น ๆ และการวิเคราะห์ความเสี่ยงในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งต้องครอบคลุมถึงสถานการณ์วิกฤต (stress scenarios) และสถานการณ์ที่ลูกค้าอาจได้รับความเสียหายสูงสุดด้วย

(2.4) ข้อมูลปัจจุบันเกี่ยวกับเศรษฐกิจและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ตลอดจนสภาพคล่องของธุรกรรมอนุพันธ์ที่นำเสนอหรือให้บริการ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ควรเปิดเผยถึงที่มาของราคา เช่น มาจากวิธีแบบจำลอง หรือมาจากราคาของธุรกรรมที่คล้ายกัน เป็นต้น

(2.5) จำนวนเงิน หลักทรัพย์ หรือหลักประกันที่ใช้ในการทำธุรกรรม ทั้งที่ลูกค้าต้องชำระหรือส่งมอบและที่ลูกค้าจะได้รับชำระหรือรับมอบ รวมถึงค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบโดยละเอียดถึงกำหนดเวลาที่ลูกค้าจะต้องจ่ายชำระหรือได้รับชำระ

(2.6) ข้อมูลอื่น ๆ ที่สำคัญต่อการตัดสินใจของลูกค้า เช่น

- ระยะเวลา ขึ้นตอน หรือกระบวนการในการทำธุรกรรมอนุพันธ์โดยละเอียด รวมถึงเอกสารหรือหลักฐานที่ลูกค้าต้องใช้ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์

- ภาวะผูกพันและสิทธิระหว่างลูกค้ากับธนาคารพาณิชย์ในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ผลของการใช้สิทธิและไม่ใช้สิทธิทั้งของลูกค้าและธนาคารพาณิชย์ รวมถึงระยะเวลาและอายุการใช้สิทธิ หรือระยะเวลาและอายุของภาวะผูกพันที่เกิดขึ้น

- ข้อมูล เอกสาร หลักฐาน และรายงานต่าง ๆ ที่ลูกค้าจะได้รับ รวมทั้งกำหนดเวลาและความถี่ที่จะได้รับ

- การถอนตัวจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์หรือการยกเลิกสัญญา  
รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการถอนตัวหรือการยกเลิกสัญญา

- ค่าเตือนและข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมอนุพันธ์  
เป็นต้น

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องแยกข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อมูลที่เป็น  
ความเห็นของธนาคารพาณิชย์ออกจากกันอย่างชัดเจน และในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์มีการให้หรือ  
แสดงข้อมูลแก่ลูกค้าเกี่ยวกับการคาดการณ์ผลตอบแทนของการทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่ลูกค้าอาจได้รับใน  
อนาคต หรือข้อมูลผลตอบแทนของธุรกรรมอนุพันธ์ในอดีต หรือข้อมูลเกี่ยวกับการคาดการณ์สถานะ  
แวดล้อมต่าง ๆ ธนาคารพาณิชย์ต้องไม่ทำให้ลูกค้าเข้าใจผิดว่าข้อมูลที่ธนาคารพาณิชย์ให้หรือแสดงนั้น  
เป็นผลตอบแทนของการทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่ลูกค้าจะได้รับในอนาคต

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติได้ตามข้อ 5.2

#### 4. ภายหลังเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์แก่ลูกค้า

##### 4.1 การทบทวนความเหมาะสมของลูกค้า

ธนาคารพาณิชย์ต้องทบทวนความเหมาะสมของลูกค้าตามข้อ 2.2 อย่างสม่ำเสมอ  
โดยทบทวนอย่างน้อยทุก 2 ปี หรือทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของลูกค้าที่อาจกระทบกับการ  
วิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า

##### 4.2 การเปิดเผยข้อมูลแก่ลูกค้า (disclosure)

ธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมอนุพันธ์ที่เสนอหรือให้บริการ  
แก่ลูกค้า เช่น ความเสี่ยง ประโยชน์ ผลตอบแทน กำไรหรือขาดทุน ข้อมูลปัจจุบันเกี่ยวกับเศรษฐกิจ  
สถานะตลาดและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมอนุพันธ์ เป็นต้น อย่างต่อเนื่องจนกว่า  
ธุรกรรมอนุพันธ์นั้นจะครบกำหนด โดยไม่เลือกปฏิบัติ

#### 5. การใช้ดุลยพินิจของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์อาจใช้ดุลยพินิจในการรู้จักและทราบตัวตนที่แท้จริงของลูกค้า การ  
วิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า และการเปิดเผยข้อมูลแก่ลูกค้าได้ ดังนี้

## 5.1 การรู้จักและทราบตัวตนที่แท้จริงของลูกค้า และการวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้า (client suitability analysis)

5.1.1 ธนาคารพาณิชย์อาจใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติตามข้อ 2.1.2 ข้อ 2.2 และข้อ 4.1 แต่ต้องสอดคล้องกับหลักการตามข้อ 2.1.1 ในกรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์กับลูกค้าดังต่อไปนี้

(1) ผู้ลงทุนสถาบัน ยกเว้น สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

(2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และผู้ลงทุนประเภทนิติบุคคลที่เป็นผู้ลงทุนรายใหญ่หรือรายใหญ่พิเศษ ซึ่งได้ลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรโดยผู้มีอำนาจลงนามของลูกค้าในการขอไม่รับการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ต่อเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์แล้ว (opt out) ทั้งนี้ ผู้มีอำนาจลงนามของลูกค้าอย่างน้อยต้องเป็นระดับผู้รับผิดชอบสูงสุดในด้านการเงินของลูกค้า หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้มีอำนาจลงนามในการทำธุรกรรมอนุพันธ์

5.1.2 ธนาคารพาณิชย์อาจใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติตามข้อ 2.1.2 ข้อ 2.2.2 และข้อ 4.1 ได้ แต่ต้องสอดคล้องกับหลักการตามข้อ 2.1.1 และข้อ 2.2.1 ในกรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ ดังต่อไปนี้

- (1) ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดขั้นพื้นฐาน
- (2) foreign exchange pro-rata forwards และ foreign exchange flexible forwards
- (3) ลูกค้าเป็นบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์
- (4) ลูกค้ารายเดิมซึ่งธนาคารพาณิชย์เคยทำการวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้าในการทำธุรกรรมอนุพันธ์ครั้งแรกแล้ว และต่อมาลูกค้ารายเดิมมีความประสงค์จะทำธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีลักษณะและความเสี่ยงเช่นเดิม โดยข้อมูลของลูกค้าไม่มีการเปลี่ยนแปลง

## 5.2 การเปิดเผยข้อมูลแก่ลูกค้า (disclosure)

ธนาคารพาณิชย์อาจใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติตามข้อ 3.1.2 แต่ต้องสอดคล้องกับหลักการตามข้อ 3.1.1 ในกรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ ดังต่อไปนี้

5.2.1 ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดขั้นพื้นฐาน

5.2.2 foreign exchange pro-rata forwards และ foreign exchange flexible forwards

5.2.3 ลูกค้ายเป็นธนาคารพาณิชย์ ยกเว้น ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย

5.2.4 ลูกค้ายรายเดิมซึ่งธนาคารพาณิชย์ได้ทำการเปิดเผยข้อมูลต่อลูกค้ายในการทำธุรกรรมครั้งแรกแล้ว และต่อมาลูกค้ายรายเดิมยังคงมีความประสงค์จะทำธุรกรรมที่มีลักษณะและความเสี่ยงเช่นเดิม ธนาคารพาณิชย์สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงได้

## 6. การบันทึกและจัดเก็บเอกสารและหลักฐาน

ธนาคารพาณิชย์ต้องบันทึกและจัดเก็บเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลธุรกรรมอนุพันธ์ที่เสนอหรือให้บริการแก่ลูกค้าย ข้อมูลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของลูกค้าย รวมถึงเอกสารและหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ได้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลแก่ลูกค้าย และทบทวนความเหมาะสมของลูกค้ายตามที่กำหนดในประกาศไว้ที่ธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบ หรือจัดส่งเอกสารหลักฐานให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อมีการร้องขอ

## 7. การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าย

ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดให้มีกระบวนการรับข้อร้องเรียนและการแก้ไขปัญหาให้แก่ลูกค้าย การควบคุมภายใน รวมถึงความพร้อมด้านระบบงานและบุคลากร ตามรายละเอียดที่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการด้านการให้บริการลูกค้ายอย่างเป็นธรรม (Market conduct) กำหนด โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

7.1 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีกระบวนการรับข้อร้องเรียนจากลูกค้าย รวมถึงกระบวนการแก้ไขและติดตามผลในการดำเนินการแก้ไขปัญหาตามข้อร้องเรียนนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับลูกค้ายในการร้องเรียนเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมอนุพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ โดยกระบวนการดังกล่าวต้องมีความชัดเจน รวดเร็ว และยุติธรรม

7.2 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่าธนาคารพาณิชย์และบุคลากรของธนาคารพาณิชย์ได้ปฏิบัติตามนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการดูแลลูกค้ายของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงมีระบบงานและกระบวนการเพื่อป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในเรื่องการทำธุรกรรมอนุพันธ์กับลูกค้าย ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด



7.3 เพื่อให้การเสนอหรือให้บริการธุรกรรมอนุพันธ์แก่ลูกค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ธนาคารพาณิชย์ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในธุรกรรมอนุพันธ์ที่เสนอหรือให้บริการแก่ลูกค้า มีความเชี่ยวชาญในธุรกรรมอนุพันธ์ ธุรกรรมทางการเงินที่ทันสมัยและสามารถใช้เทคโนโลยีทางการเงินได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน

ร่าง

## หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนและการกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเพิ่มเติมในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย อาทิ หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน หลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ หลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ รวมถึงหลักเกณฑ์อื่น ดังนี้

### 1. หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน

ธนาคารพาณิชย์ต้องมีฐานะของเงินกองทุนเพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ทั้งในภาวะปกติและภาวะที่ตลาดผันผวนสูง โดยให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เช่น ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Standardised Approach (วิธี SA) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์ โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB) และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงิน เป็นต้น

### 2. หลักเกณฑ์การกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้อง

#### 2.1 การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ และการลงทุน

ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสำหรับธนาคารพาณิชย์ ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย จำนวนอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit) ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ และจำนวนอัตราส่วนการลงทุน (Investment Limit) ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการลงทุนของสถาบันการเงิน

## 2.2 ข้อกำหนดทางกฎหมายและหลักเกณฑ์อื่น

2.2.1 ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และมาตรการป้องกันปรามการแก่งำไรค่าเงินบาทของธนาคารแห่งประเทศไทย

2.2.2 ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดประเภท บันทึกบัญชี และเปิดเผยข้อมูลให้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีในเรื่องใด ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ หรือมาตรฐานการบัญชีที่เป็นที่ยอมรับทั่วไปที่เกี่ยวข้อง โดยธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำกระบวนการที่ใช้ในการพิจารณาจัดประเภทและบันทึกบัญชี ตลอดจนจัดเก็บหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการพิจารณาดังกล่าวไว้ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีและธนาคารแห่งประเทศไทยใช้ในการตรวจสอบ หรือจัดส่งให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อมีการร้องขอ

## หลักเกณฑ์สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด<sup>1</sup>

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด อาทิ หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน หลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ ตามรายละเอียด ดังนี้

### 1. หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน

1.1 ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด ดังต่อไปนี้ โดยหากเป็นการรวมตัวของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดชั้นพื้นฐาน (plain vanilla derivatives) ธนาคารพาณิชย์สามารถพิจารณาตามองค์ประกอบย่อยของธุรกรรมได้

#### 1.1.1 ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดทุกประเภทต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

#### 1.1.2 ความเสี่ยงด้านตลาด

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดทุกประเภทที่จัดเป็นฐานะในบัญชีเพื่อการค้า รวมถึงธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยนและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่จัดเป็นฐานะในบัญชีเพื่อการธนาคาร ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงิน ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เพิ่มเติมดังต่อไปนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรม non-linear derivatives<sup>2</sup> ที่ไม่ใช่ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดชั้นพื้นฐาน ให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยง

<sup>1</sup> รวมถึงอนุพันธ์ด้านตลาดที่แฝงอยู่ในธุรกรรมเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ด้านตลาดแฝง โดยสำหรับธุรกรรมเงินกู้ยืมหรือซื้อขายตราสาร ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

<sup>2</sup> non-linear derivatives ได้แก่ ธุรกรรมประเภท options กลุ่ม barriers derivatives กลุ่ม average derivative และธุรกรรมอื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงลักษณะเดียวกับธุรกรรม options เช่น มีปัจจัยความเสี่ยงเป็นความผันผวน (volatility) ของตัวแปรอ้างอิง เป็นต้น

ด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงิน โดยวิธี contingent loss method หรือวิธีแบบจำลอง (internal model approach)

(2) ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงจากธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่ยังไม่ได้ถูกพิจารณาในการคำนวณเงินกองทุนตามวิธีมาตรฐาน (residual risk)<sup>3</sup> โดยเงินกองทุนขั้นต่ำที่ดำรงต้องไม่น้อยกว่าจำนวนเงินตามสัญญาที่แท้จริง (effective notional amount) ของธุรกรรมดังกล่าว คูณด้วยร้อยละ 0.1 และให้นำเงินกองทุนที่คำนวณได้ไปรายงานรวมกับเงินกองทุน เพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดสำหรับปัจจัยเสี่ยงหลักตามวิธีมาตรฐานสำหรับธุรกรรมนั้น ๆ โดยไม่ให้นำเงินกองทุนส่วนนี้ไปหักลบกับเงินกองทุนที่ต้องดำรงสำหรับฐานะอื่น ๆ เว้นแต่ธนาคารพาณิชย์บริหารความเสี่ยงจากธุรกรรมดังกล่าวแบบ back-to-back ซึ่งไม่มีความเสี่ยงด้านตลาดเหลืออยู่ ธนาคารพาณิชย์สามารถหักลบฐานะของธุรกรรมดังกล่าวกับฐานะตรงกันข้ามได้ และได้รับยกเว้นการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับ residual risk ทั้งนี้ residual risk ประกอบด้วยความเสี่ยงดังต่อไปนี้

(2.1) ความเสี่ยงจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation risk) เป็นความเสี่ยงที่การเปลี่ยนแปลงของค่า correlation ของตัวแปรอ้างอิง ส่งผลกระทบต่อมูลค่าของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดบางประเภท เช่น ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่เชื่อมโยงการชำระราคาขึ้นอยู่กับตัวแปรอ้างอิงมากกว่า 1 ตัว และธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่สกุลเงินที่ใช้ชำระราคาเป็นคนละสกุลเงินกับตัวแปรอ้างอิงอ้างอิง แต่มูลค่าที่ใช้ชำระราคาจะไม่ผันผวนตามอัตราแลกเปลี่ยนระหว่าง 2 สกุลเงิน (quanto derivatives) เป็นต้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงดัชนีทางการเงิน

(2.2) ความเสี่ยงจากพฤติกรรมของคู่สัญญา (behavioral risk) เป็นความเสี่ยงที่พฤติกรรมการใช้สิทธิในธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดของคู่สัญญาอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากผลกำไรหรือขาดทุนของธุรกรรมอนุพันธ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมูลค่าของธุรกรรมอนุพันธ์บางประเภท เช่น foreign exchange pro-rata forwards, foreign exchange flexible forwards และ deal-contingent derivatives เป็นต้น

(2.3) ความเสี่ยงอื่น ๆ ที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเพิ่มเติมต่อไป

<sup>3</sup> สำหรับธนาคารพาณิชย์คำนวณเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดตามวิธีแบบจำลอง residual risk จะถูกสะท้อนในแบบจำลองของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ หากแบบจำลองข้างต้นยังไม่สามารถสะท้อน residual risk ได้อย่างเหมาะสม ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาสั่งการให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับ residual risk ในลักษณะเดียวกันกับธนาคารพาณิชย์ที่คำนวณตามวิธีมาตรฐาน จนกว่าแบบจำลองข้างต้นจะสามารถสะท้อน residual risk ได้อย่างเหมาะสม

1.2 ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเพิ่มเติมในกรณีทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาตราสารหนี้และราคาตราสารทุนของสถาบันการเงินและบริษัทที่ทำธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจสนับสนุน ดังนี้

### 1.2.1 สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย

(1) กรณีทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาตราสารหนี้ที่นับเป็นเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์อื่นหรือบริษัทเงินทุน หรืออ้างอิงราคาตราสารทุนของบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (ไม่รวมถึงดัชนีที่มีราคาตราสารหนี้หรือราคาตราสารทุนข้างต้นเป็นองค์ประกอบ) ในฐานะที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ซื้อตราสารหนี้หรือตราสารทุนดังกล่าว<sup>4</sup> ทั้งที่มีเงื่อนไขการส่งมอบและชำระราคาเป็นสินทรัพย์อ้างอิง (physical settlement) หรือเงินสด (cash settlement) ให้ธนาคารพาณิชย์หักเงินกองทุนสำหรับฐานะดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย

(2) กรณีทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาตราสารหนี้ที่นับเป็นเงินกองทุนหรืออ้างอิงราคาตราสารทุนของบริษัทที่ทำธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจสนับสนุน<sup>5</sup> (ไม่รวมถึงดัชนีที่มีราคาตราสารหนี้หรือตราสารทุนข้างต้นเป็นองค์ประกอบ) ในฐานะที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ซื้อตราสารหนี้หรือตราสารทุนดังกล่าว<sup>4</sup> ทั้งที่มีเงื่อนไขการส่งมอบและชำระราคาเป็นสินทรัพย์อ้างอิง (physical settlement) หรือเงินสด (cash settlement) ให้ธนาคารพาณิชย์หักเงินกองทุนหรือคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับฐานะดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย

### 1.2.2 สำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

กรณีทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาตราสารทุนของบริษัทที่ทำธุรกิจทางการเงินและธุรกิจสนับสนุน<sup>5</sup> (ไม่รวมถึงดัชนีที่มีราคาตราสารทุนเป็นองค์ประกอบ) ในฐานะที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ซื้อตราสารทุนดังกล่าว<sup>4</sup> ทั้งที่มีเงื่อนไขการส่งมอบและชำระราคาเป็นสินทรัพย์อ้างอิง (physical settlement) หรือเงินสด (cash settlement) ให้ธนาคารพาณิชย์หักเงินกองทุน หรือคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับฐานะดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศ

<sup>4</sup> เช่น ฐานะ long forwards, long call options และ short put options เป็นต้น

<sup>5</sup> ยกเว้นบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงิน (full consolidation) ที่ต้องจัดทำงบการเงินรวมของกลุ่มธุรกิจทางการเงิน และบริษัทที่ทำธุรกิจสนับสนุนระบบสถาบันการเงินหรือที่ได้มาจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ ทั้งธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยและสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ทั้งนี้ ในการหักเงินกองทุนหรือคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับฐานะตามข้อ 1.2 นั้น ให้ธนาคารพิจารณาเสมือนเป็นฐานะซื้อในตัวแปรอ้างอิงและนับด้วยมูลค่าที่กำหนดในหลักเกณฑ์ตามประกาศที่เกี่ยวข้องข้างต้น<sup>6</sup> ยกเว้นในกรณีธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้วิธี delta-plus method วิธี contingent loss method หรือวิธีแบบจำลองในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดสำหรับธุรกรรม options ให้ธนาคารพาณิชย์สามารถใช้ค่า delta equivalent amount ในการหักเงินกองทุนหรือคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับธุรกรรม options ดังกล่าวได้

## 2. หลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศที่เกิดจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสำหรับธนาคารพาณิชย์ ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย

นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องนับฐานะเงินตราต่างประเทศที่เกิดจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดอื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งไม่ได้อ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยนโดยตรง เช่น ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่มีมูลค่าตามสัญญาเป็นสกุลเงินต่างประเทศ เป็นต้น โดยให้นำมูลค่ายุติธรรมของธุรกรรมอนุพันธ์ ดังกล่าวมาคำนวณรวมกับฐานะเงินตราต่างประเทศในฐานะทันทีสุทธิด้วย

## 3. หลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่

ธนาคารพาณิชย์ต้องนับรวมคู่สัญญาและผู้ออกตัวแปรอ้างอิงของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดในการคำนวณจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการหนึ่งโครงการใด หรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน เพื่อคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit) โดยมีแนวทาง ดังนี้

<sup>6</sup> สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่ถูกกำหนดโครงสร้างในลักษณะที่อาจทำให้ธนาคารมีปริมาณฐานะความเสี่ยงจากตัวแปรอ้างอิงมากกว่าปริมาณที่กำหนดในสัญญาการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ให้ธนาคารปรับปริมาณฐานะซื้อในตัวแปรอ้างอิงให้สะท้อนความเสี่ยงที่แท้จริงด้วย

### 3.1 การคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่สำหรับคู่สัญญา

ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่สำหรับคู่สัญญา สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ทุกประเภท ดังนี้

#### 3.1.1 ข้อกำหนด

ธนาคารพาณิชย์ต้องนับคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด โดยใช้มูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล (CEA) ที่คำนวณได้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่กำหนดในข้อ 1.1.1 ไปนับรวมในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่

#### 3.1.2 ข้อยกเว้น

ในกรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่ทำผ่านศูนย์ซื้อขายทางการ (exchange traded derivatives) เช่น บริษัทตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (Thailand Futures Exchange : TFEX) เป็นต้น ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องนับศูนย์ซื้อขายในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ ทั้งนี้ เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศรายชื่อสำนักหักบัญชีกลางที่มีคุณสมบัติ (Qualifying CCP: QCCP) แล้ว ให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณา คู่สัญญาที่ไม่ต้องนำมานับในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่จากรายชื่อที่ประกาศแทน (เฉพาะฐานะที่เกี่ยวข้องกับการที่ธนาคารพาณิชย์นำธุรกรรมอนุพันธ์ไปชำระราคาผ่าน QCCP)

### 3.2 การคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่สำหรับตัวแปรอ้างอิง

ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่สำหรับตัวแปรอ้างอิง เฉพาะกรณีทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาตราสารหนี้ ราคาตราสารทุน เครดิต<sup>7</sup> ผลดำเนินงานของกองทุนหรือกองทรัสต์ รวมถึงดัชนีที่มีตัวแปรข้างต้นเป็นองค์ประกอบ ดังนี้

#### 3.2.1 ข้อกำหนด

กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดในฐานะเป็นผู้ซื้อตัวแปรอ้างอิง<sup>8</sup> ทั้งที่มีเงื่อนไขการส่งมอบและชำระราคาแบบ physical settlement หรือ cash settlement ให้ธนาคารพาณิชย์นับผู้ออกตัวแปรอ้างอิง<sup>9</sup> รวมในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่

<sup>7</sup> ไม่รวมถึงการอ้างอิงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ (credit event) ซึ่งต้องปฏิบัติตามเอกสารแนบ 8.2

<sup>8</sup> ฐานะที่จะมีความเสียหายจากการผิดนัดชำระหนี้ของผู้ออกตราสารหนี้ ผู้ออกตราสารทุน ผู้ที่ถูกอ้างอิงเครดิต และกองทุนหรือกองทรัสต์

<sup>9</sup> ผู้ออกตราสารหนี้ ผู้ออกตราสารทุน ผู้ที่ถูกอ้างอิงเครดิต และกองทุนหรือกองทรัสต์



โดยสำหรับธุรกรรม linear derivatives<sup>10</sup> ให้ธนาคารพิจารณาเสมือนเป็นฐานะซื้อในตัวแปรอ้างอิง และนับด้วยมูลค่าที่กำหนดในหลักเกณฑ์ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit)<sup>11</sup> และสำหรับธุรกรรม non-linear derivatives ให้ธนาคารนับด้วยมูลค่าที่ธนาคารพาณิชย์จะได้รับความเสียหายหากผู้ออกตัวแปรอ้างอิงผิดนัดชำระหนี้ โดยกำหนดให้มูลค่าที่อาจเรียกคืนได้ (recovery value) เท่ากับศูนย์<sup>12</sup>

สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงดัชนีที่มีองค์ประกอบเป็นราคาตราสารหนี้ ราคาตราสารทุน เครดิต ผลดำเนินงานของกองทุนหรือกองทรัสต์ ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่โดยแบ่งเป็น 2 วิธี ดังนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์สามารถเลือกระบุสัดส่วนของมูลค่าตัวแปรอ้างอิงแต่ละตัวที่อยู่ในดัชนี (look through) ได้ โดยให้นับผู้ออกตัวแปรอ้างอิงของแต่ละองค์ประกอบ ด้วยมูลค่า long credit exposure ตามสัดส่วนขององค์ประกอบนั้น ๆ ทั้งนี้ หากองค์ประกอบใดมีมูลค่า long credit exposure น้อยกว่าร้อยละ 0.25 ของเงินกองทุน ธนาคารพาณิชย์สามารถนับดัชนีดังกล่าวแทนผู้ออกตัวแปรอ้างอิงนั้นๆ ได้ โดยให้พิจารณาดัชนีนั้นเป็นลูกหนี้รายหนึ่งในการปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit)

(2) หากธนาคารพาณิชย์ไม่ look through ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณด้วยมูลค่า long credit exposure รวม และนับเป็นอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ของลูกหนี้อื่น (unknown client)<sup>13</sup> โดยพิจารณา unknown client เป็นลูกหนี้รายหนึ่งในการปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit) ทั้งนี้ หากดัชนีใดมีมูลค่า long credit exposure น้อยกว่าร้อยละ 0.25 ของเงินกองทุน ธนาคารพาณิชย์สามารถนับดัชนีดังกล่าวแทน unknown client ได้

<sup>10</sup> linear derivatives ได้แก่ ธุรกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ non-linear derivatives เช่น ธุรกรรมขั้นพื้นฐานประเภท forwards futures และ swaps เป็นต้น

<sup>11</sup> สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่ถูกกำหนดโครงสร้างในลักษณะที่อาจทำให้ธนาคารได้รับความเสียหายมากขึ้นหากผู้ออกตัวแปรอ้างอิงผิดนัดชำระหนี้ ให้ธนาคารปรับปริมาณฐานะซื้อในตัวแปรอ้างอิงให้สะท้อนความเสี่ยงที่แท้จริงด้วย

<sup>12</sup> เช่น ฐานะ long call option ให้นับด้วยมูลค่าตลาดของ call option และฐานะ short put option ให้นับด้วยมูลค่าใช้สิทธิ (strike amount) หักด้วยมูลค่าตลาดของ put option เป็นต้น

<sup>13</sup> อัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ของลูกหนี้อื่น (unknown client) ให้รวมฐานะจากธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดทุกธุรกรรมที่อ้างอิงดัชนีซึ่งธนาคารพาณิชย์ไม่ look through ดัชนีนั้นได้

### 3.2.2 ข้อยกเว้น

(1) ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องนับผู้ออกตราสารหนี้ในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ หากเป็นตราสารหนี้ที่ได้รับยกเว้นตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน หรือในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit)

(2) ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องนับดัชนีราคาตราสารทุนที่เข้าข่ายมีสภาพคล่องตามรายชื่อที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงินในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่

### 3.2.3 การหักกลบลูกหนี้ตรงกันข้าม

ธนาคารพาณิชย์สามารถหักกลบลูกหนี้ที่เป็นผู้ซื้อและฐานะที่เป็นผู้ขายตัวแปรอ้างอิงซึ่งทั้ง 2 ฐานะเป็นฐานะในบัญชีเพื่อการค้า และคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ของฐานะ long credit exposure สุทธิที่เหลือจากการหักกลบได้ ทั้งในกรณีที่เป็นการธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดทั้ง 2 ฐานะ<sup>14</sup> หรือกรณีที่ฐานะใดฐานะหนึ่งเป็นธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาด<sup>15</sup> โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

(1) ตัวแปรอ้างอิงต้องเป็นตัวเดียวกัน ทั้งนี้ หากเป็นตัวแปรคนละตัวแต่เป็นประเภทเดียวกัน<sup>16</sup> และมีผู้ออกเดียวกัน ให้ธนาคารพาณิชย์หักกลบได้เฉพาะกรณีที่ตัวแปรอ้างอิงในฐานะที่เป็นผู้ซื้อ มีลำดับการได้รับชำระหนี้ (seniority) ก่อนหรือเทียบเท่าตัวแปรอ้างอิงในฐานะที่เป็นผู้ขาย

(2) สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงดัชนี ให้ธนาคารพาณิชย์สามารถหักกลบได้ตามสัดส่วนของแต่ละองค์ประกอบ ทั้งนี้ ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ look through และนับเป็น unknown client ให้ธนาคารพาณิชย์หักกลบได้เฉพาะกรณีที่ทั้ง 2 ฐานะอ้างอิงดัชนีเดียวกัน

<sup>14</sup> short credit exposure สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดในฐานะเป็นผู้ขายตัวแปรอ้างอิง จะเท่ากับค่าติดลบของ long credit exposure สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดประเภทเดียวกันในฐานะผู้ซื้อตัวแปรอ้างอิง

<sup>15</sup> อีกฐานะอาจเป็น ตราสารหนี้ ตราสารทุน กองทุน หรือกองทรัสต์ โดยให้ธนาคารพาณิชย์อ้างอิงวิธีคำนวณจากประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit)

<sup>16</sup> เช่น เป็นตราสารหนี้เหมือนกัน หรือเป็นตราสารทุนเหมือนกัน เป็นต้น

#### 4. หลักเกณฑ์และวิธีการลงทุนของสถาบันการเงิน

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาตราสารทุน ผลดำเนินงานของกองทุนหรือกองทรัสต์ ในฐานะที่จะได้รับหรือมีโอกาสได้รับตราสารทุน หน่วยลงทุนหรือใบทรัสต์ ธนาคารพาณิชย์ต้องนับฐานะดังกล่าวรวมกับการซื้อหรือมีตราสารทุน หน่วยลงทุนหรือใบทรัสต์อื่น ๆ ในการคำนวณอัตราส่วนการลงทุน (Investment Limit) ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการลงทุนของสถาบันการเงิน ดังนี้

##### 4.1 ข้อกำหนด

ธนาคารพาณิชย์ต้องนับฐานะดังกล่าวโดยใช้ปริมาณตราสารทุน หน่วยลงทุนหรือใบทรัสต์ที่จะได้รับหรือมีโอกาสได้รับจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดในการคำนวณอัตราส่วนการลงทุน ยกเว้นในกรณีธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้วิธี delta-plus method วิธี contingent loss method หรือวิธีแบบจำลองในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดสำหรับธุรกรรม options ให้ธนาคารพาณิชย์สามารถใช้ค่า delta equivalent amount ในการคำนวณอัตราส่วนการลงทุนสำหรับธุรกรรม options ได้

##### 4.2 การหักกลบฐานะตรงกันข้าม

ธนาคารพาณิชย์สามารถหักกลบฐานะตรงกันข้ามกันของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาตราสารทุน ผลดำเนินงานของกองทุน หรือกองทรัสต์ และมีลักษณะเหมือนกันทุกประการได้ โดยให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณอัตราส่วนการลงทุนของฐานะสุทธิฝั่งที่จะได้รับหรือมีโอกาสได้รับตราสารทุน หน่วยลงทุนหรือใบทรัสต์ที่เหลือหลังจากการหักกลบ

## หลักเกณฑ์สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด อาทิ หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน หลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ ตามรายละเอียด ดังนี้

### 1. หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน

#### 1.1 ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการธนาคาร

##### 1.1.1 ธนาคารพาณิชย์ที่ใช้วิธี Standardised Approach (วิธี SA) ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตต้องปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Standardised Approach (ประกาศ SA) ยกเว้นเอกสารแนบ 7 ข้อ 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศ SA ให้ปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) กรณีธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ซื้อข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต (protection buyer) ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในเอกสารแนบ 7 ข้อ 4.2 ของประกาศ SA และธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตประเภท total rate of return linked notes (TRORN) ในฐานะที่เป็นผู้ขาย TRORN ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง โดยใช้น้ำหนักความเสี่ยงเสมือนเป็นธุรกรรมที่มีเงินสดเป็นหลักประกัน เฉพาะในส่วนที่ได้รับเงินสดมาวางเป็นประกันจากการกู้ยืมหรือออกตราสาร

(1.2) กรณีธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ขายข้อตกลงรับประกันโอนความเสี่ยงด้านเครดิต (protection seller) ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในเอกสารแนบ 3 ข้อ 1 ของประกาศ SA และธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตประเภท TRORN ในฐานะที่เป็นผู้ซื้อ TRORN ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตโดยใช้ค่าที่มากกว่าระหว่าง (1) สินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตที่คำนวณจากภาระการรับชดเชยความเสียหายอันเกิดจากความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์อ้างอิงโดยมีค่าแปลงสภาพร้อยละ 100 และใช้น้ำหนักความเสี่ยงตามประเภทของสินทรัพย์อ้างอิง

และ (2) สินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตที่คำนวณจากจำนวนเงินให้กู้ยืมหรือซื้อตราสารผ่าน TRORN โดยใช้น้ำหนักความเสี่ยงของผู้ขาย TRORN

นอกจากนี้ protection seller ยังต้องคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับความเสี่ยงของ protection buyer ในฐานะคู่สัญญา TRORN ที่จะต้องส่งมอบส่วนที่เพิ่มขึ้นของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อ้างอิง ตามที่กำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

(2) ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศ SA ให้ธนาคารพาณิชย์สามารถถือปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงเงินกองทุนตามข้อ 1.1.1 ได้ ยกเว้นกรณีที่ธนาคารพาณิชย์เป็น protection buyer ซึ่งทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่เป็นการโอนความเสี่ยงด้านเครดิตไม่เต็มจำนวน หรือมีความแตกต่างของสกุลเงินหรืออายุ ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงเงินกองทุนตามประกาศ SA

### 1.1.2 ธนาคารพาณิชย์ที่ใช้วิธี Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB) ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตต้องปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Internal Ratings-Based Approach และธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตประเภท TRORN ในฐานะที่เป็นผู้ขาย TRORN ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง โดยถือว่าสินทรัพย์นั้นมีเงินสดเป็นหลักประกันเท่ากับเงินสดที่ได้รับมาจากการกู้ยืมหรือออกตราสารผ่านการออก TRORN

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์หรือธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรายกรณีสำหรับแนวทางการดำรงเงินกองทุนสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตอื่นในบัญชีเพื่อการธนาคาร

## 1.2 ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการค้า

ให้ธนาคารพาณิชย์จัดธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตเป็นฐานะในบัญชีเพื่อการค้าตามหลักเกณฑ์การจัดทำนโยบายการบริหารฐานะในบัญชีเพื่อการค้าที่ระบุไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงิน โดยสำหรับธุรกรรม funded credit derivatives ให้ธนาคาร

พาณิชย์แยกองค์ประกอบที่เป็นธุรกรรม unfunded credit derivatives ออกจากธุรกรรมเงินกู้ยืม หรือซื้อขายตราสารเพื่อปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้างต้น<sup>1</sup>

อย่างไรก็ดี สำหรับ total rate of return swaps (TRORS) และ TRORN ให้จัดอยู่ในบัญชีเพื่อการค้าทุกกรณี ยกเว้นการทำธุรกรรมดังกล่าวเพื่อป้องกันความเสี่ยงของฐานะอื่นที่จัดอยู่ในบัญชีเพื่อการธนาคาร หรือธุรกรรม TRORS และ TRORN ซึ่งมีสินทรัพย์อ้างอิงที่ไม่มีการซื้อขายอย่างคล่องตัวหรือไม่สามารถประเมินมูลค่ายุติธรรมที่น่าเชื่อถือได้ทุกวันให้จัดอยู่ในบัญชีเพื่อการธนาคาร

ทั้งนี้ ให้รายงานการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการค้าตามสกุลเงินที่เกี่ยวข้องลงใน Data set: Trading book position (DS\_TBP) ภายใต้หัวข้อ “อนุพันธ์ทางการเงินที่อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยและตราสารหนี้” หรือแบบรายงานที่ ธปท. กำหนดเพิ่มเติม

อนึ่ง สำหรับแนวทางการคำนวณเงินกองทุนสำหรับอนุพันธ์ด้านเครดิต ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา และสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาด โดยสำหรับธุรกรรม funded credit derivatives ให้พิจารณาเฉพาะองค์ประกอบที่เป็นธุรกรรม unfunded credit derivatives<sup>1</sup> ดังนี้

### 1.2.1 ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา (counterparty risk)

ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับ counterparty risk ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

### 1.2.2 ความเสี่ยงด้านตลาด (market risk)

#### (1) หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนสำหรับความเสี่ยงด้านตลาด

ความเสี่ยงด้านตลาดของฐานะในอนุพันธ์ด้านเครดิตโดยทั่วไป ประกอบไปด้วยความเสี่ยงจากฐานะย่อย 2 ฐานะ ได้แก่ ฐานะในตัวของอนุพันธ์ด้านเครดิตเอง และฐานะในสินทรัพย์อ้างอิง โดยในแต่ละฐานะย่อยจะต้องพิจารณาคำนวณเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงหลัก 2 ประเภท (ถ้ามี) คือ general market risk และ specific risk โดยใช้หลักเกณฑ์การคำนวณเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยเป็นหลัก ดังนี้

<sup>1</sup> สำหรับธุรกรรมเงินกู้ยืมหรือซื้อขายตราสาร ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

**(1.1) general market risk**

ให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณาว่าทั้งฐานะในอนุพันธ์ด้านเครดิต และฐานะในสินทรัพย์อ้างอิงมีความเสี่ยง general market risk หรือไม่ หากมีให้ธนาคารพาณิชย์ คำนวณเงินกองทุนสำหรับ general market risk ตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยง ด้านตลาดของสถาบันการเงิน รวมทั้งรายงานในตารางสรุปเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านอัตรา ดอกเบี้ยประเภท general market risk ตามวิธีมาตรฐานหรือตารางสรุปเงินกองทุนเพื่อรองรับความ เสี่ยงด้านตลาดตามวิธีแบบจำลองแล้วแต่กรณี

**(1.2) specific risk**

ให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณาว่าทั้งฐานะในอนุพันธ์ด้านเครดิต และฐานะในสินทรัพย์อ้างอิงมีความเสี่ยง specific risk หรือไม่ หากมีให้ธนาคารพาณิชย์นำฐานะ ดังกล่าวมาคำนวณเงินกองทุนสำหรับ specific risk โดยใช้ใช้น้ำหนักเงินกองทุนด้านอัตราดอกเบี้ย ประเภท specific risk ซึ่งแบ่งตามประเภทของผู้ออกตราสารและ/หรืออันดับความน่าเชื่อถือ และ/ หรืออายุคงเหลือ โดยจะพิจารณาตามคู่สัญญาของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตและสินทรัพย์อ้างอิง ตามลำดับ ตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความ เสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงิน รวมทั้ง รายงานในตารางสรุปเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยประเภท specific risk ตาม วิธีมาตรฐานหรือตารางสรุปเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดตามวิธีแบบจำลองแล้วแต่กรณี

**(2) แนวทางการหักกลบรายการในบัญชีเพื่อการค้าเพื่อยกเว้นการ ประเมินเงินกองทุนสำหรับ specific risk ของสินทรัพย์อ้างอิง**

(2.1) การหักกลบแบบสมบูรณ์ : อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์หักกลบ specific risk ของสินทรัพย์อ้างอิงได้ทั้งหมดในกรณีที่มูลค่าของฐานะด้านซื้อและฐานะด้านขาย เปลี่ยนแปลงเป็นมูลค่าที่ใกล้เคียงกัน และในทิศทางตรงกันข้ามกันตลอดเวลา ซึ่งโดยปกติแล้วจะเกิด ในกรณีดังนี้

(2.1.1) การหักกลบระหว่างฐานะด้านซื้อและฐานะด้านขาย ของอนุพันธ์ด้านเครดิตที่เหมือนกันทุกประการ

(2.1.2) การหักกลบระหว่างรายการอนุพันธ์ด้านเครดิต และ สินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงเฉพาะกรณีของอนุพันธ์ด้านเครดิตประเภท TRORS ซึ่งมี

สินทรัพย์อ้างอิงเหมือนกันทุกประการกับสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง แต่อาจมีความแตกต่างของอายุระหว่างอนุพันธ์ด้านเครดิตและสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงได้

(2.2) การหักกลบแบบ 80% : อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์หักกลบ specific risk ได้ 80% (โดยธนาคารพาณิชย์สามารถคิด specific risk เท่ากับ 20% ของเงินกองทุนสำหรับ specific risk ด้านที่สูงกว่าระหว่างฐานะด้านซื้อหรือฐานะด้านขาย และไม่ต้องคิด specific risk กับฐานะอีกด้านหนึ่ง) หากเข้าเงื่อนไขทุกข้อดังต่อไปนี้

(2.2.1) มูลค่าของฐานะด้านซื้อและฐานะด้านขายเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกันตลอดเวลา แม้ว่าจะไม่เป็นมูลค่าที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งโดยปกติแล้วจะเกิดในกรณีการป้องกันความเสี่ยงของสินทรัพย์ด้วย credit default swaps หรือ credit linked notes ซึ่งมีสินทรัพย์อ้างอิงกับสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงเหมือนกันทุกประการ อายุเท่ากัน และสกุลเงินเดียวกัน

(2.2.2) ไม่มีข้อกำหนดอื่นใดที่อาจทำให้การเคลื่อนไหวของราคาของอนุพันธ์ด้านเครดิต เบี่ยงเบนไปจากการเคลื่อนไหวของราคาสินทรัพย์อ้างอิงที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง

(2.2.3) มีการโอนความเสี่ยงด้านเครดิตทั้งจำนวน นั่นคือไม่มีเงื่อนไขใดที่จะทำให้ผู้ซื้อข้อตกลงรับประกันโอนความเสี่ยงด้านเครดิต (protection buyer) ได้รับชำระเงินไม่เต็มจำนวนความเสียหายจากผู้ขายข้อตกลงรับประกันโอนความเสี่ยงด้านเครดิต (protection seller) หากเกิด credit event ของสินทรัพย์อ้างอิง

(2.3) การหักกลบบางส่วน : อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์หักกลบ specific risk ของสินทรัพย์อ้างอิงได้บางส่วน (โดยให้คิด specific risk เท่ากับเงินกองทุนสำหรับ specific risk ข้างที่สูงกว่าระหว่างฐานะด้านซื้อหรือฐานะด้านขาย และไม่ต้องคิด specific risk กับฐานะอีกข้างหนึ่ง) ในกรณีที่โดยปกติแล้วมูลค่าของฐานะด้านซื้อและฐานะด้านขายเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกัน ซึ่งจะเกิดในกรณีดังนี้

(2.3.1) กรณีรายการตามข้อ 1.2.2 (2.1.2) ข้างต้น ที่มีสินทรัพย์อ้างอิงกับสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงคนละตัวกัน แต่มีคุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อดังนี้

- สินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงและสินทรัพย์อ้างอิงในธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตต้องมีผู้ออกเป็นบุคคลเดียวกัน



- สินทรัพย์อ้างอิงต้องมีลำดับในการเรียกให้รับชำระ  
คืนหนี้เท่าเทียมกับหรือต่ำกว่าสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง

- ต้องมีข้อความที่ระบุว่าหากสินทรัพย์รายใดราย  
หนึ่งไม่สามารถชำระหนี้คืนได้สินทรัพย์อีกรายหนึ่งก็จะต้องไม่สามารถชำระคืนหนี้ได้เช่นกัน (cross  
default clause) กล่าวคือ สินทรัพย์ทั้งสองจะต้องไม่สามารถชำระคืนหนี้ได้พร้อมกัน

- ต้องมีการระบุในสัญญาอนุพันธ์ด้านเครดิตว่า  
สินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงเป็นสินทรัพย์หนึ่งที่สามารถใช้ในการส่งมอบได้ในกรณีของ  
physical settlement

(2.3.2) กรณีรายการตามข้อ 1.2.2 (2.1.1) และข้อ 1.2.2  
(2.2) ข้างต้น ที่มีความแตกต่างของสกุลเงินและอายุ ระหว่างอนุพันธ์ด้านเครดิตและสินทรัพย์ที่  
ต้องการป้องกันความเสี่ยง

(2.3.3) กรณีรายการตามข้อ 1.2.2 (2.1.2) ข้างต้น ที่มีความ  
แตกต่างของสกุลเงินระหว่างอนุพันธ์ด้านเครดิตและสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง

(2.3.4) กรณีรายการตามข้อ 1.2.2 (2.2) ข้างต้น ที่มี  
สินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงคนละตัวกันกับ อนุพันธ์ด้านเครดิต แต่มีการระบุในสัญญา  
อนุพันธ์ด้านเครดิตว่าให้ส่งมอบสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงในกรณีเกิด credit event ได้

(2.4) รายการที่นอกเหนือจากข้อ 1.2.2 (2.1) ถึงข้อ 1.2.2 (2.3)  
ข้างต้น จะต้องดำรง specific risk ตามปกติ นั่นคือ คิด specific risk สำหรับฐานะทั้งสองด้านโดย  
ไม่สามารถนำมาหักกลบกันได้

(2.5) สำหรับธุรกรรมประเภท first to default products ให้นำ  
แนวปฏิบัติของการกำกับดูแลเกี่ยวกับการดำรงเงินกองทุนสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชี  
เพื่อการธนาคารมาปรับใช้ นั่นคือ ธนาคารพาณิชย์ที่เป็น protection buyer ใน first to default  
products จะถือว่ามีภาระซื้อประกันในสินทรัพย์อ้างอิงเพียง 1 ตัวเท่านั้น จึงอนุญาตให้สามารถหักกลบ  
รายการเพื่อยกเว้นการประเมินเงินกองทุนสำหรับ specific risk ได้กับสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความ  
เสี่ยง 1 ตัวนั้นเท่านั้น ซึ่งจะสามารถหักกลบได้หรือไม่ ในจำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของอนุพันธ์  
ด้านเครดิต ตามที่กล่าวไว้ในข้อ 1.2.2 (2.1) ถึงข้อ 1.2.2 (2.4) ข้างต้น

(2.6) ธุรกรรม proportionate CDS และ proportionate CLN ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางเช่นเดียวกับธุรกรรม CDS และ CLN ตามข้อ 1.2.2 (2.1) ถึงข้อ 1.2.2 (2.4) ข้างต้น โดยให้พิจารณาตามอัตราส่วนการประกันความเสี่ยงของแต่ละสินทรัพย์อ้างอิง

### (3) หลักเกณฑ์เพิ่มเติม

ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงจากธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ยังไม่ได้ถูกพิจารณาในการคำนวณเงินกองทุนตามวิธีมาตรฐาน (residual risk)<sup>2</sup> ตามหลักเกณฑ์เดียวกันกับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่มี residual risk ซึ่งกำหนดในเอกสารแนบ 8.1 ข้อ 1.1.2 (2)

#### 1.3 ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นตราสารหนี้ หรือตราสารทุนของสถาบันการเงินและบริษัทที่ทำธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจสนับสนุน

ธนาคารพาณิชย์ต้องหักเงินกองทุน หรือคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับฐานะดังกล่าวตามหลักเกณฑ์เดียวกันกับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านตลาดที่อ้างอิงราคาตราสารหนี้และราคาตราสารทุนของสถาบันการเงินและบริษัทที่ทำธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจสนับสนุน ซึ่งกำหนดในเอกสารแนบ 8.1 ข้อ 1.2

## 2. หลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสำหรับธนาคารพาณิชย์ ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรม unfunded credit derivatives ที่มีมูลค่าตามสัญญาอยู่ในรูปสกุลเงินตราต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ต้องนับฐานะเงินตราต่างประเทศที่เกิดจากธุรกรรมดังกล่าวในการดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ โดยนำมูลค่ายุติธรรมของธุรกรรมอนุพันธ์ดังกล่าวมาคำนวณรวมกับฐานะเงินตราต่างประเทศในฐานะทันทีสุทธิ

2.2 กรณีธนาคารพาณิชย์ทำธุรกรรม funded credit derivatives ที่มีมูลค่าตามสัญญาอยู่ในรูปสกุลเงินตราต่างประเทศ ให้ธนาคารพาณิชย์แยกองค์ประกอบเป็นธุรกรรมเงินกู้ยืมหรือ

<sup>2</sup> สำหรับธนาคารพาณิชย์คำนวณเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดตามวิธีแบบจำลอง residual risk จะถูกสะท้อนในแบบจำลองของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ หากแบบจำลองข้างต้นยังไม่สามารถสะท้อน residual risk ได้อย่างเหมาะสม ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาสั่งการให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับ residual risk ในลักษณะเดียวกันกับธนาคารพาณิชย์ที่คำนวณตามวิธีมาตรฐาน จนกว่าแบบจำลองข้างต้นจะสามารถสะท้อน residual risk ได้อย่างเหมาะสม

ซื้อขายตราสารและธุรกรรม unfunded credit derivatives โดยสำหรับธุรกรรมเงินกู้ยืมหรือซื้อขายตราสาร ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสำหรับธนาคารพาณิชย์ ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย และสำหรับธุรกรรม unfunded credit derivatives ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามข้อ 2.1 ข้างต้น

### 3. หลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่

ธนาคารพาณิชย์ต้องนับรวมคู่สัญญาหรือผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในการคำนวณจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการหนึ่งโครงการใดหรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน เพื่อคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit) โดยมีแนวทาง ดังนี้

#### 3.1 ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการธนาคาร

##### 3.1.1 กรณีธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ขายข้อตกลงรับประกันโอนความเสี่ยงด้านเครดิต (protection seller)

ให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณาจากการก่อภาระผูกพัน การให้สินเชื่อ หรือลงทุน ในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ โดยให้นับผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงที่เกี่ยวข้องทั้งหมดด้วยมูลค่าสูงสุดในการรับชดเชยความเสียหายจากสินทรัพย์อ้างอิงนั้น ๆ นอกจากนี้ สำหรับกรณีธุรกรรม funded credit derivatives ให้นับ protection buyer เพิ่มเติมด้วยจำนวนเงินกู้ยืมหรือซื้อตราสาร และสำหรับกรณีธุรกรรมที่มีความเสี่ยงจากคู่สัญญาที่จะต้องส่งมอบส่วนที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าสินทรัพย์อ้างอิง ให้นับ protection buyer เพิ่มเติมด้วยมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล (credit equivalent amount: CEA) ที่คำนวณได้ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

##### 3.1.2 กรณีธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ซื้อข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต (protection buyer)

(1) ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศ SA ให้คำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ตามจำนวนและระยะเวลาที่สัญญาอนุพันธ์ด้านเครดิตมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย โดยให้นับ protection

seller ในการคำนวณแทนผู้ออกสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงเฉพาะส่วนที่ได้รับการประกันความเสี่ยง ให้สอดคล้องกับแนวทางการดำรงเงินกองทุนสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการธนาคารในข้อ 1.1.1 และสำหรับส่วนที่ไม่มีการรับประกันความเสี่ยงยังคงนับผู้ออกสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงเช่นเดิม

(2) ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศ SA ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามแนวทางการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการค้าตามข้อ 3.2 ยกเว้นธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่เป็นการโอนความเสี่ยงด้านเครดิตไม่เต็มจำนวน หรือมีความแตกต่างของสกุลเงินหรืออายุ ให้ธนาคารพาณิชย์ที่เป็น protection buyer ปฏิบัติดังนี้

(2.1) ให้คำนวณมูลค่าของการประกันความเสี่ยงด้านเครดิตตามแนวทางที่ระบุในข้อ 1.1.1 และ 1.1.2 ในกรณีที่เป็นการโอนความเสี่ยงด้านเครดิตไม่เต็มจำนวน หรือมีความแตกต่างของสกุลเงินหรืออายุ และคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่สำหรับจำนวนดังกล่าวตามประเภทของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่ทำตามที่ระบุไว้ในข้อ 3.1.2 (1)

(2.2) protection buyer จะต้องนำสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงส่วนที่เหลือจากมูลค่าของการประกันความเสี่ยงด้านเครดิตตามข้อ 3.1.2 (1) มาคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ด้วย โดยนับเป็นการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อเพื่อผู้ออกสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงเช่นเดิม

(2.3) เมื่อการรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงสิ้นสุดลง สินทรัพย์ที่กล่าวจะต้องถูกนำไปคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องบริหารมิให้จำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการหนึ่งโครงการใด หรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน เมื่อรวมกับการนับสินทรัพย์ข้างต้นกลับเข้ามาแล้วเกินกว่าอัตราส่วนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์หรือธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรายกรณีสำหรับแนวทางการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ของธุรกรรมประเภทอื่นนอกเหนือจากธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตตามข้อ 3.1.1 และ 3.1.2

### 3.2 ธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการค้า

ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ โดยสำหรับ ธุรกรรม funded credit derivatives ให้พิจารณาเฉพาะองค์ประกอบที่เป็นธุรกรรม unfunded credit derivatives<sup>1</sup> ตามรายละเอียด ดังนี้

#### 3.2.1 การคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่สำหรับคู่สัญญา

ธนาคารพาณิชย์ต้องนับคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตใน บัญชีเพื่อการค้า โดยใช้มูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล (CEA) ที่คำนวณได้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรม อนุพันธ์ ที่กำหนดในข้อ 1.2.1 ไปนับรวมในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่

#### 3.2.2 การคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่สำหรับผู้ออกสินทรัพย์ อ้างอิง

กรณีธนาคารพาณิชย์เป็น protection seller (มีฐานะเป็นผู้ซื้อสินทรัพย์ อ้างอิง) ทั้งที่มีเงื่อนไขการส่งมอบและชำระราคาแบบ physical settlement หรือ cash settlement ให้ธนาคารพาณิชย์นับผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงด้วยมูลค่า long credit exposure ซึ่งมีค่าเท่ากับ ความเสียหายหากมีการผิดนัดชำระหนี้ของผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงนั้น โดยกำหนดให้มูลค่าที่อาจเรียกคืนได้ (recovery value) เท่ากับศูนย์<sup>3</sup>

### 3.3 ข้อยกเว้น

ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์นำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตไปชำระราคาผ่านสำนักหักบัญชีกลาง เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศรายชื่อ สำนักหักบัญชีกลางที่มีคุณสมบัติ (Qualifying CCP: QCCP) แล้ว ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องนับรวม QCCP ที่ เป็นคู่สัญญา ในการคำนวณ อัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ตามข้อ 3.1 และข้อ 3.2.1 ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ยังคงต้องนับผู้ออก สินทรัพย์อ้างอิงอื่นของธุรกรรมอนุพันธ์ในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ตามปกติ (หากมี)

<sup>3</sup> เช่น ธุรกรรม CDS ให้นับผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงด้วยมูลค่าที่ต้องชดเชยหักด้วยค่าสัมบูรณ์ของมูลค่าตลาดของ CDS และธุรกรรม FTDS ให้นับ ผู้ออกสินทรัพย์อ้างอิงทุกรายในกลุ่มของสินทรัพย์ด้วยค่าสัมบูรณ์ของมูลค่าที่ต้องชดเชยหักด้วยค่าสัมบูรณ์ของมูลค่าตลาดของ FTDS เป็นต้น

### 3.4 การหักกลบฐานะตรงกันข้าม

3.4.1 ธนาคารพาณิชย์สามารถหักกลบฐานะตรงกันข้ามจากอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการธนาคารได้เฉพาะอนุพันธ์ด้านเครดิตที่เหมือนกันทุกประการ

3.4.2 ธนาคารพาณิชย์สามารถหักกลบฐานะที่เป็นผู้ซื้อและฐานะที่เป็นผู้ขายสินทรัพย์อ้างอิงซึ่งทั้ง 2 ฐานะเป็นฐานะในบัญชีเพื่อการค้า และคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ของฐานะ long credit exposure สุทธิที่เหลือจากการหักกลบได้ ทั้งในกรณีที่เป็นธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตทั้ง 2 ฐานะ<sup>4</sup> หรือกรณีที่ฐานะใดฐานะหนึ่งเป็นธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิต<sup>5</sup> โดยสินทรัพย์อ้างอิงต้องเป็นตัวเดียวกัน ทั้งนี้ หากเป็นสินทรัพย์คนละตัวแต่เป็นประเภทเดียวกัน<sup>6</sup> และมีผู้ออกเดียวกัน ให้ธนาคารพาณิชย์หักกลบได้เฉพาะกรณีที่สินทรัพย์อ้างอิงในฐานะที่เป็นผู้ซื้อ มีลำดับการได้รับชำระหนี้ (seniority) ก่อนหรือเทียบเท่าสินทรัพย์อ้างอิงในฐานะที่เป็นผู้ขาย

ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ที่มีฐานะเป็น protection buyer ใน FTDS หรือธุรกรรมที่ลักษณะคล้ายกัน และฐานะตรงข้ามไม่ได้เป็นอนุพันธ์ด้านเครดิตที่เหมือนกันทุกประการ ให้ถือว่าธนาคารพาณิชย์มี short credit exposure ในสินทรัพย์อ้างอิงเพียง 1 ตัวเท่านั้น และต้องเป็นสินทรัพย์เดียวกันกับกรณีของการดำรงเงินกองทุนด้านตลาดสำหรับ specific risk ของสินทรัพย์อ้างอิง

3.4.3 ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถหักกลบฐานะตรงกันข้ามระหว่างอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการค้ากับอนุพันธ์ด้านเครดิตในบัญชีเพื่อการธนาคารได้

ทั้งนี้ ยังคงต้องนับคู่สัญญาของธุรกรรมอนุพันธ์ที่หักกลบกันทั้ง 2 ธุรกรรม (ถ้ามี) ในการคำนวณอัตราส่วนการกำกับลูกหนี้รายใหญ่

## 4. หลักเกณฑ์และวิธีการลงทุนของสถาบันการเงิน

ธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นตราสารทุน หน่วยลงทุนในกองทุน หรือใบทรัสต์ ในฐานะที่จะได้รับหรือมีโอกาสได้รับสินทรัพย์อ้างอิงข้างต้น ธนาคารพาณิชย์ต้องนับฐานะดังกล่าวรวมกับการซื้อหรือมีตราสารทุน หน่วยลงทุน หรือใบทรัสต์อื่น ๆ

<sup>4</sup> short credit exposure สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในฐานะ protection buyer (มีฐานะเป็นผู้ขายสินทรัพย์อ้างอิง) จะเท่ากับค่าติดลบของ long credit exposure สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตประเภทเดียวกันในฐานะ protection seller (มีฐานะเป็นผู้ซื้อสินทรัพย์อ้างอิง)

<sup>5</sup> อีกฐานะอาจเป็น ตราสารหนี้ ตราสารทุน กองทุน หรือกองทุนทรัสต์ โดยให้ธนาคารพาณิชย์อ้างอิงวิธีคำนวณจากประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit)

<sup>6</sup> เช่น เป็นตราสารหนี้เหมือนกัน หรือเป็นตราสารทุนเหมือนกัน เป็นต้น

ในการคำนวณอัตราส่วนการลงทุน (Investment Limit) ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการลงทุนของสถาบันการเงิน ดังนี้

#### 4.1 ข้อกำหนดในการนับธุรกรรมอนุพันธ์ในหลักเกณฑ์และวิธีการลงทุนของสถาบันการเงิน

ธนาคารพาณิชย์ต้องนับฐานะดังกล่าวโดยใช้ปริมาณตราสารทุน หน่วยลงทุนหรือใบทรัสต์ที่จะได้รับหรือมีโอกาสได้รับจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตในการคำนวณอัตราส่วนการลงทุน

#### 4.2 การหักกลบฐานะตรงกันข้าม

ธนาคารพาณิชย์สามารถหักกลบฐานะตรงกันข้ามของธุรกรรมอนุพันธ์ด้านเครดิตที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นตราสารทุน หน่วยลงทุนในกองทุน หรือใบทรัสต์ และมีลักษณะเหมือนกันทุกประการได้ โดยให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณอัตราส่วนการลงทุนของฐานะสุทธิฝั่งที่จะได้รับหรือมีโอกาสได้รับตราสารทุน หน่วยลงทุนหรือใบทรัสต์ที่เหลือหลังจากการหักกลบ